

საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - ბათუმის შოთა რუსთაველის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
ევროპეისტიკის დეპარტამენტი

ხელნაწერის უფლებით

თამთა გორაძე

კოვიდ პანდემიასთან დაკავშირებული სამედიცინო დისკურსის მარკერების
ლინგვისტური ანალიზი ქართულ და ინგლისურენოვან პრესკონფერენციებში

სპეციალობა-ფილოლოგია

ფილოლოგიის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად
წარმოდგენილი ავტორეფერატი

სამეცნიერო ხელმძღვანელი:
ასოცირებული პროფესორი ზეინაბ გვარიშვილი

ბათუმი

2026

სადისერტაციო ნაშრომი შესრულებულია ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ევროპეისტიკის დეპარტამენტში

როგორც წარმოდგენილი ნაშრომის ავტორი ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

თამთა გორაძე

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ზეინაზ გვარიშვილი

ფილოლოგიის დოქტორი

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო

უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

უცხოელი შემფასებელი:

შემფასებლები:

სადისერტაციო ნაშრომის საჯაროდ დაცვა შედგება -----, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სადისერტაციო საბჭოზე.

მისამართი: ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, რუსთაველის / ნინოშვილის ქ. 32/35, აუდიტორია N37.

სადისერტაციო ნაშრომის გაცნობა შესაძლებელია ბსუ - ს ბიბლიოთეკასა და ამავე უნივერსიტეტის ვებ - გვერდზე (<https://bsu.edu.ge/>).

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის

სადისერტაციო საბჭოს მდივანი:

პროფესორი მაია კიკვაძე

ნაშრომის საერთო დახასიათება

თანამედროვე მსოფლიო სოციალური, კულტურული, თუ ეროვნული განსხვავებების მიუხედავად, COVID-19-ის პანდემიის სახით უპრეცედენტო გლობალური გამოწვევის წინაშე აღმოჩნდა. კრიზისი გასცდა საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ჩარჩოებს და ძირეულად შეცვალა ყოველდღიური ცხოვრება, მნიშვნელოვნად დააზიანა ეკონომიკა და, პრევენციული ღონისძიებების (იზოლაცია და სოციალური დისტანცირება) შედეგად, ნეგატიურად იმოქმედა ადამიანების მენტალურ ჯანმრთელობაზე. გარდა ამისა, ტრანსფორმაცია განიცადა მუშაობის, სწავლებისა და ლინგვისტური კომუნიკაციის ფორმებმა, რამაც ნათლად გამოკვეთა გლობალური სისტემური სისუსტეები. ამ პროცესებმა ხაზი გაუსვა ძლიერი ჯანდაცვის ინფრასტრუქტურის, ეფექტიანი სოციალური დაცვის მექანიზმებისა და საერთაშორისო თანამშრომლობის აუცილებლობას.

პანდემიით გამოწვეული კრიზისიდან გამოსვლის სტრატეგია მხოლოდ სამედიცინო ასპექტებით (მკურნალობის მეთოდების შემუშავება, ვაქცინების შექმნა, მასობრივი ვაქცინაცია) არ შემოიფარგლებოდა. კრიზისის მართვა აუცილებლად მოითხოვდა პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მიღებასა და განხორციელებას. შესაბამისად, პასუხისმგებელ პოლიტიკურ ფიგურებს კრიტიკული როლი დაეკისრათ. კერძოდ კი: სტრატეგიული ლიდერობა, რესურსების მობილიზაცია, საპასუხო პოლიტიკის გატარება და პროცესების მუდმივი მონიტორინგი.

ავტორიტეტული პირების მიერ COVID-19-თან დაკავშირებული საკითხების წარდგენა რამდენიმე ამოცანას ემსახურებოდა: საზოგადოების დაცვას, მოსახლეობის დარწმუნებას წყაროების სანდოობაში, ჯანმოს რეკომენდაციების შესრულებასა და ვაქცინაციის პროცესში ჩართულობას. მიუხედავად იმისა, რომ პრობლემა გლობალური იყო და მასზე პასუხი მაღალკვალიფიციურ მეცნიერებს უნდა გაეცათ, მათი ქმედებები განსხვავდებოდა ადგილობრივი სოციალურ-პოლიტიკური და კულტურული ფონის გათვალისწინებით. იდენტური სამედიცინო საფრთხის პირობებშიც კი, ქართულ და ამერიკულ დისკურსში გამოყენებული ენობრივი მანიპულაციები სპეციფიკურია. 2019-2022 წლების პროცესების ლინგვისტური ანალიზი აჩვენებს, რამდენად დიდ გავლენას ახდენს კულტურა პაციენტების დამოკიდებულებაზე ჯანდაცვის სისტემის მიმართ.

ამ კონტექსტში პრესკონფერენცია ჩამოყალიბდა, როგორც წინასწარ შემუშავებული დისკურსის გავრცელების მიზანმიმართული სივრცე. გლობალურმა კრიზისმა ცხადყო, რომ მიუხედავად ონლაინპლატფორმებისა და სოციალური მედიის განვითარებისა, პრესკონფერენცია რჩება ინფორმაციის დაუყოვნებლივი გავრცელების უმთავრეს საშუალებად. ის ითვლება კომუნიკაციის ყველაზე მოქნილ მექანიზმად მისი ინტერაქტიულობის, დინამიკურობისა და თანამშრომლობითი ბუნების გამო.

პრესკონფერენციის, როგორც სტრატეგიული კომუნიკაციის იარაღის, ძირითადი მიზანი საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლება და სოციალური განწყობების ფორმირებაა. ამ ღონისძიებებზე მკაფიოდ იკვეთება სოციალური, ლინგვისტური და რიტორიკული ასპექტები. მნიშვნელოვანი ფიგურების ვერბალური ქცევა ასახავს კრიზისის სპეციფიკასა და დაჩქარებულ დინამიკას, რაც ადასტურებს, რომ ეს ფორმატი უშუალოდ ემსახურება ინსტიტუციურ მიზნებს.

პანდემიამ შექმნა უპრეცედენტო საკომუნიკაციო გარემო, სადაც აუცილებელი გახდა ინსტიტუციების, პოლიტიკური ლიდერებისა და ექსპერტების ყოველდღიური ჩართულობა. შედეგად, ჩამოყალიბდა დისკურსის ჰიბრიდული ტიპი, რომელიც აერთიანებს სამედიცინო ინფორმაციას, პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებსა და საზოგადოებრივი დარწმუნების მეთოდებს. შერჩეული საკომუნიკაციო არხი, პრესკონფერენცია, ერთდროულად წარმოადგენდა ინსტიტუციურ ბრიფინგს, კრიზისის მართვის ინსტრუმენტსა და კოლექტიური მნიშვნელობის შემქმნელ ფორმატს.

COVID-19-ის პანდემიის დისკურსი, რომელშიც სამედიცინო ტერმინოლოგია ერწყმის პოლიტიკურ რიტორიკას, წარმოადგენს ასპარეზს ენის როლის შესასწავლად ძალაუფლების მოპოვებისა და მანიპულაციის პროცესში. წინამდებარე ნაშრომი „კოვიდ პანდემიასთან დაკავშირებული სამედიცინო დისკურსის მარკერების ლინგვისტური ანალიზი ქართულ და ინგლისურენოვან პრესკონფერენციებში“ იკვლევს სამედიცინო, პოლიტიკური და პრესკონფერენციის დისკურსის მარკერების პრაგმატიკულ თავისებურებებს აღნიშნულ ჰიბრიდულ გარემოში.

გამოყენებული მარკერები ასახავს კრიზისის მართვაზე პასუხისმგებელი პირების ლექსიკურ არჩევანსა და საკომუნიკაციო მიზნებს. ეს ელემენტები მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს ინტერაქციის სტრუქტურირებასა და

ინტერპრეტაციაში. კრიზისის პირობებში სპიკერებს უწევთ ფაქტობრივი სიზუსტის შერწყმა ემპათიასთან, საზოგადოებრივი შიშის დაშოშმინება და გარკვეული დაპირებების გაჟღერება. შესაბამისად, პანდემიასთან დაკავშირებული ქართული და ინგლისურენოვანი პრესკონფერენციების შედარებითი ანალიზი საშუალებას გვაძლევს, განვიხილოთ არა მხოლოდ ლინგვისტური მექანიზმები, არამედ ის ფართო კულტურული კანონზომიერებები, რომლებიც კრიზისული კომუნიკაციის სტრუქტურას განსაზღვრავს. სწორედ, ამ პრაქტიკულ მოცემულობებს ეფუძნება წინამდებარე ნაშრომი, რომლის კვლევის მიზნებია:

- **ჟანრობრივი კლასიფიკაცია:** ქართულ და ინგლისურენოვან პრესკონფერენციებში კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული სამედიცინო დისკურსის მარკერების ჟანრობრივი კლასიფიკაცია და სტრუქტურული თავისებურებების იდენტიფიცირება;

- **პრაგმალინგვისტური ანალიზი:** კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული ჰიბრიდული ჟანრების პრაგმალინგვისტური, რიტორიკული და სოციოკულტურული ასპექტების შედარებითი კვლევა ქართულ და ინგლისურენოვან მასალაზე დაყრდნობით;

- **კორპუსული და სტატისტიკური ანალიზი:** დისკურსული მარკერების აბსოლუტური და ფარდობითი სიხშირის განსაზღვრა კორპუსული ანალიზის საფუძველზე; ჰელინგერის დისტანციის (Hellinger distance) გამოყენება ქართულ და ინგლისურენოვან დისკურსებს შორის სტატისტიკური მსგავსება-განსხვავების დასადგენად;

კვლევის ძირითადი მიზნების პარალელურად, ნაშრომის დამატებითი მიზანია:

- **სტრატეგიული კომუნიკაციის ანალიზი:** პრესკონფერენციის, როგორც სტრატეგიული საკომუნიკაციო არხის, ფუნქციური როლის გამოკვეთა პანდემიის პირობებში კრიზისული დისკურსის მართვის პროცესში.

აღნიშნული მიზნებიდან გამომდინარე, **ნაშრომის ამოცანებია:**

- **ჟანრობრივი კლასიფიკაცია:** ქართულ და ინგლისურენოვან პრესკონფერენციებში კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული სამედიცინო დისკურსის ტიპოლოგიური კლასიფიკაცია და მისი ჰიბრიდული ბუნების განსაზღვრა;

•**დისკურსული მარკერების იდენტიფიკაცია:** კვლევის ემპირიულ მასალაში (ქართულ და ინგლისურ პრესკონფერენციებში) ჟანრობრივი თავისებურების გამოვლენის მიზნით სპეციფიკური დისკურსმარკერებისა და ენობრივი მანიპულაციების გამოვლენა;

•**კორპუსული და სტატისტიკური დამუშავება:** იდენტიფიცირებული მარკერების აბსოლუტური და ფარდობითი სიხშირის განსაზღვრა კორპუსული ანალიზის მეთოდით;

•**შედარებითი ანალიზი:** ქართული და ინგლისურენოვანი მონაცემების შედარება-შეპირისპირება სტატისტიკური და სოციოკულტურული განსხვავებების გამოსაკვეთად;

•**საკომუნიკაციო არხის შესწავლა** (დამხმარე ამოცანა): პრესკონფერენციის, როგორც სტრატეგიული არხის, როლის განსაზღვრა კრიზისული კომუნიკაციის მართვის პროცესში;

თეორიული და პრაქტიკული განზოგადება: მიღებული ემპირიული მონაცემების საფუძველზე, კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული დისკურსის ლინგვისტური მონაცემების თეორიული განზოგადება და პანდემიური დისკურსის სპეციფიკური კანონზომიერებების დადგენა.

ნაშრომის სიახლე და აქტუალობა: ნაშრომის სამეცნიერო სიახლეა კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული ორენოვანი ემპირიული მასალის სისტემატიზაცია და კორპუსული დამუშავება, რაც ქმნის სამეცნიერო პრეცედენტს კრიზისული კომუნიკაციის შემდგომი კვლევებისთვის.

კვლევის სიახლეს წარმოადგენს:

•**პანდემიის დისკურსის შესწავლა დროის სამ სხვადასხვა მონაკვეთში** (ტალღების მიხედვით): რაც გამოყენებული ენობრივი მარკერების სინქრონიული და დიაქრონიული დაკვირვების საშუალებას იძლევა.

•**მათემატიკურ-სტატისტიკური მეთოდის - ჰელინგერის დისტანციის (Hellinger distance) გამოყენება** ლინგვისტურ კვლევაში, რაც ქართულ და ინგლისურ დისკურსებს შორის მსგავსება-განსხვავების მაღალი სიზუსტით დადასტურების შესაძლებლობას იძლევა.

- **პრესკონფერენციის ახლებური გააზრება:** იგი განხილულია არა მხოლოდ როგორც ინფორმაციის გადაცემის არხი, არამედ როგორც სტრატეგიული სივრცე, სადაც ხდება სამედიცინო ექსპერტიზისა და სახელმწიფოებრივი ძალაუფლების ლინგვისტური სინთეზი.

საკვლევი თემის აქტუალობას განაპირობებს ის გარემოება, რომ კოვიდპანდემიამ თვისობრივად ახალი საკომუნიკაციო რეალობა წარმოშვა. ამ პირობებში ენა აღარ წარმოადგენს ინფორმაციის გადაცემის საშუალებას, იგი კრიზისის მართვისა და სოციალური სტაბილიზაციის მძლავრ ინსტრუმენტად იქცა. პანდემიურმა კომუნიკაციამ ფაქტობრივად წაშალა ზღვარი მანამდე მკვეთრად დიფერენცირებულ სამედიცინო და პოლიტიკურ დისკურსებს შორის, რამაც დღის წესრიგში დააყენა ამ ჰიბრიდული ფენომენის ახლებური ლინგვისტური გააზრებისა და ინტერდისციპლინური შესწავლის საჭიროება. აღნიშნული აქტუალობა კიდევ უფრო თვალსაჩინო ხდება იმ კვლევითი ხარვეზების ფონზე, რომელთა შევსებასაც ისახავს მიზნად წინამდებარე ნაშრომი. კერძოდ:

- ქართულ და ინგლისურენოვან პრესკონფერენციებში კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული დისკურსი არ არის სიღრმისეულად შესწავლილი ლინგვისტური თვალსაზრისით;

- თანამედროვე ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურაში არ იძებნება კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული დისკურსის ჟანრობრივი ანალიზი;

- კორპუსული კვლევის საფუძველზე ამ მასშტაბით არ არის იდენტიფიცირებული ამ კონკრეტული ჰიბრიდული ჟანრის პრაგმატული ლინგვისტური და სოციოკულტურული თავისებურებები.

ამასთანავე, ნაშრომის აქტუალობას განსაზღვრავს კვლევის მასშტაბი და მეთოდოლოგიური სპეციფიკა. პანდემიის პირველი სამი ტალღის ქართული და ინგლისურენოვანი დისკურსის კორპუსული ანალიზი იძლევა:

- საქართველოსა და აშშ-ში არსებული კონტექსტის პარალელურად თითოეულ ენაში შეცვლილი საკომუნიკაციო სტრატეგიის დინამიკაში დაკვირვების საშუალებას;

- ქართულ და ინგლისურენოვან დისკურსში ასახული ერის უახლესი კულტურული თავისებურებების შედარება-შეპირისპირების შესაძლებლობას.

კვლევას აქტუალურობას მატებს ისიც, რომ იდენტური სამედიცინო საფრთხის პირობებში სხვადასხვა კულტურამ (ქართულმა და ამერიკულმა) განსხვავებული ენობრივი რეაქცია გამოავლინა. ნაშრომი აჩვენებს, თუ როგორ ახდენს კულტურული კოდი გლობალური სამედიცინო ინფორმაციის „ლოკალიზაციას“;

თეორიული და პრაქტიკული ბაზა: ნაშრომის თეორიულ საფუძველს წარმოადგენს დისკურსის ანალიზის კლასიკური და თანამედროვე ავტორთა სამეცნიერო პარადიგმები:

დისკურსის სემანტიკური, სტრუქტურული და სოციოლინგვისტური ასპექტები: Foucault, M. (1972), Dijk, T. A. (1985), Fairclough, N. (1995), Fasold, R. W. (1990), Woods, N. (2006), Gee, J. P. (2014), Skrebnev, M. Y. (1960), Arutyunova, N. (1990) და სხვა.

სამედიცინო დისკურსის სპეციფიკა და კომუნიკაციური სტრატეგიები: Akayeva, E. (2007), Rodionova, T. V. (2020), Cassell, E. J. (1977), Charon, R. (2006), Byrne, P. S. (1976), Karasik, V. I. (2000), Shamne, L. & Shishkina, E. (2018) და სხვა.

პოლიტიკური დისკურსის სპეციფიკა, რიტორიკა და არგუმენტაციის თეორია: Crystal, D. (1990), Charaudeau, P. (2005), Weber, M. (1946); Wolton, D. (1997), Scott, J. (1990), Gerstlé, J. (2008) და სხვა.

პრესკონფერენცია, როგორც საკომუნიკაციო ჟანრი და არხი: Ekström, M. &. (2017); Eemeren, F. H. (2010), Andone, C. (2013), Bitzer, L. (1968), Kjeldsen, J. E. (2023), Wang, H. (2022) და სხვა.

აღნიშნულ ავტორთა ნაშრომებმა შექმნეს ის კონცეპტუალური ჩარჩო და მეთოდოლოგიური საყრდენი, რამაც შესაძლებელი გახადა კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული სამედიცინო დისკურსის კომპლექსური შესწავლა და ანალიზი.

ნაშრომის თეორიული ნაწილი ეფუძნება კომპლექსურ კვლევას, რომელშიც კრიტიკულად არის გაანალიზებული დისკურსის თეორიის გენეზისი და კლასიფიკაცია. კვლევის ფარგლებში ხაზგასმულია ჟანრის ფუნდამენტური როლი დისკურსის იდენტიფიცირების პროცესში და სისტემატიზებულია პოლიტიკურ და სამედიცინო დისკურსზე არსებული უახლესი ლინგვისტური ლიტერატურა, მათ შორის: საერთაშორისო სამეცნიერო სტატიები და კრებულები, ასევე სადისერტაციო ნაშრომები. თეორიული ანალიზის პროცესში განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო დისკურსის, კულტურისა და კონტექსტის ურთიერთმიმართების შესწავლას. ნაშრომში

დეტალურად არის განხილული პრესკონფერენციის, როგორც მიზანმიმართულად შერჩეული საკომუნიკაციო არხის როლი, სტრუქტურა და ფუნქციური თავისებურებები. თეორიული ჩარჩო მჭიდროდ უკავშირდება ემპირიულ ნაწილს, რაც მოიცავს მოპოვებული მასალის კორპუსულ ანალიზს, დისკურსული მარკერების აბსოლუტური და ფარდობითი სიხშირის განსაზღვრასა და მათს პრაგმატულ-ლინგვისტურ და სოციოკულტურულ ინტერპრეტაციას.

COVID-19-ის პანდემია თანამედროვე სამყაროზე მისი მასშტაბური ზეგავლენის გათვალისწინებით, მრავალი დარგის, მათ შორის ლინგვისტიკისა და კორპუსული ლინგვისტიკის, კვლევის საგანი გახდა. ამდენად, შესწავლილია კოვიდდისკურსის არაერთი ასპექტი. ლიტერატურის მიმოხილვა მოიცავს კვლევებს ომის მეტაფორის იდეოლოგიურ მანიპულაციაზე COVID-19-თან დაკავშირებული ახალი ამბების თარგმანში (*Modelability of WAR metaphors across time in cross-national COVID-19 news translation: An insight into ideology manipulation*, 2023), კორონავირუსთან დაკავშირებული ნეოლოგიზმების ლინგვისტურ ანალიზს (*Linguistic analysis of neologism related to coronavirus (COVID-19)*, 2021), COVID-19-ის დისკურსსა და ენას სოციალურ მედიაში (*Language and Covid-19 Discourse: An Analysis of Pandemic-Related Language Discourse Used on Social Media*, 2024), მუქარის ტექნიკების გამოყენების ტენდენციებს ქართულ და ინგლისურ ონლაინ ახალ ამბებში (*TENDENCIES OF THREAT TECHNIQUES UTILIZATION IN THE COVID-19 RELATED DISCOURSE IN GEORGIAN AND ENGLISH ONLINE NEWS REPORTS*, 2022), ომის მეტაფორას ქართულ ახალ ამბებში (*COVID-19: WAR OF METAPHORS THE COVERAGE OF NOVEL CORONAVIRUS PANDEMIC IN GEORGIAN NEWS REPORTS*, 2020) და ა.შ.

ვრცელი კვლევის მიუხედავად, ნაშრომის „COVID პანდემიასთან დაკავშირებული სამედიცინო დისკურსის მარკერების ლინგვისტური ანალიზი ქართულ და ინგლისურენოვან პრესკონფერენციებში“ აქტუალურობას, სხვა დასახელებულ ფაქტორთა შორის, განაპირობებს ნაშრომის საკვლევი ბაზა.

ნაშრომის საკვლევ ბაზას წარმოადგენს ქართულ და ინგლისურენოვან გარემოში კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული 50 პრესკონფერენციის დისკურსი. აღსანიშნავია, რომ გაანალიზებულია კოვიდპანდემიის პირველი სამი ტალღის განმავლობაში (I ტალღა: მარტი-მაისი, 2020; II ტალღა: სექტემბერი, 2020, იანვარი, 2021; III ტალღა:

მარტი-ივნისი, 2021) თითოეულ ქვეყანაში კრიზისის მართვაზე პასუხისმგებელი პირების თანაბრად შერჩეული ოდენობის პრესკონფერენციის დისკურსი.

ნაშრომის თეორიული და პრაქტიკული ღირებულება: კვლევის შედეგად მიღებული თეორიული დასკვნები და ემპირიული მონაცემები ფართო გამოყენების შესაძლებლობას იძლევა. თეორიული თვალსაზრისით, ნაშრომი ამდიდრებს კრიზისული დისკურსის კვლევის მეთოდოლოგიას, განსაკუთრებით ჰიბრიდული ჟანრებისა და მათემატიკურ-სტატისტიკური ანალიზის სინთეზის კუთხით. პრაქტიკული თვალსაზრისით, კვლევის შედეგები შეიძლება გამოყენებულ იქნეს: დისკურსის ანალიზის, დისკურსის კრიტიკული ანალიზის, კორპუსული ლინგვისტიკის, სოციოლინგვისტიკის, ტექსტის ინტერპრეტაციისა და პრაგმატიკის სალექციო კურსების სწავლებისას; ასევე, კრიზისული კომუნიკაციის სტრატეგიების დაგეგმვისა და ორატორული უნარების დახვეწის პროცესში საზოგადოებასთან ეფექტიანი ინტერაქციის მოდელების შესამუშავებლად.

კვლევის მეთოდოლოგია. ნაშრომში დასახული ამოცანების გადასაჭრელად გამოყენებულია კომპლექსური მეთოდოლოგია, რაც გულისხმობს თეორიული და ემპირიული კვლევის სინთეზს. კვლევის პროცესში გამოყენებულია შემდეგი მეთოდები:

კვლევის ემპირიული ანალიზი, უპირველეს ყოვლისა, მოიცავდა მასალის მოძიებასა და შეგროვებას პანდემიის პირველი სამი ტალღის განმავლობაში. მოძიებული მასალის დაკვირვების საფუძველზე განხორციელდა:

კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული სამედიცინო და პოლიტიკური დისკურსის/ჟანრის კრიტიკული ანალიზი: პრესკონფერენციის, როგორც ჰიბრიდული ჟანრის, სტრუქტურული და შინაარსობრივი თავისებურებების შესასწავლად;

სემანტიკური ანალიზის მეთოდი: კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული პრესკონფერენციის დისკურსის ლინგვისტური თავისებურებების იდენტიფიცირების შემდგომ ემპირიულ მასალაში გამოყენებული ლექსიკური ერთეულების პირდაპირი და კონტექსტური მნიშვნელობების დასადგენად;

პრაგმატიკული ანალიზის მეთოდი: დისკურსული მარკერების ფუნქციური დანიშნულებისა და ორატორის საკომუნიკაციო განზრახვის იდენტიფიცირებისთვის.

კვლევის შემდგომ ეტაპზე მოხდა იდენტიფიცირებული დისკურსული და პრაგმატიკული მარკერების **თეგირება** შემდგომი კორპუსული ანალიზის მიზნით. საკვლევ ემპირიულ მასალაში თეგირებულია შემდეგი მარკერები:

სამედიცინო დისკურსის მარკერები: სამედიცინო ტერმინოლოგია (M1), კოვიდსიტუაციის აღწერა (M2), სამედიცინო რეკომენდაცია (M3), პაციენტების დამშვიდება (M4), უკმაყოფილების გამოხატვა სამედიცინო რეკომენდაციებისა და რეგულაციების დაუცველობასთან დაკავშირებით (M5), სამედიცინო პერსონალისა და სამედიცინო დაწესებულებების როლზე ყურადღების გამახვილება (M6);

პოლიტიკური დისკურსის მარკერები: დაშინება (P1), საკუთარი მიღწევების ჩვენება, ხაზგასმა, ჰიპერბოლიზება (P2), მოწოდება (P3), დაპირება (P4), მეტონიმია (P5), მეტაფორა (P6), პათოსი (P7), პარალელიზმი (გამეორება, ჩამონათვალი) (P8), „სამთა წესი“ (P9), ევფემიზმი (P10), სხვა ქვეყნებთან შედარება / სხვა ქვეყნის მაგალითების მოყვანა (P11), ავტორიტეტების (პიროვნებების, ორგანიზაციების და ა.შ.) ხსენება, ციტირება (P12), უარყოფითი შედეგების გამო სხვისი დადანაშაულება (P13);

შეფასებითი ზედსართავი სახელი: დადებითი კონოტაციის შეფასებითი ზედსართავი სახელი (PA) და უარყოფითი კონოტაციური მნიშვნელობის შეფასებითი ზედსართავი სახელი (NA);

წინადადებები: ფარდობითი სიხშირის განსაზღვრის მიზნით ემპირიულ მასალაში თეგირებულია წინადადებებიც (S).

კვლევის შემდგომ ეტაპზე განხორციელდა თეგირებული მასალის **კორპუსული ანალიზი** მოპოვებული მასალის სისტემატიზაციის, თეგირებისა და მარკერების აბსოლუტური და ფარდობითი სიხშირის გამოსათვლელად; ასევე გამოყენებულ იქნა **ჰელინგერის ანალიზი (Hellinger distance)** - მათემატიკურ-სტატისტიკური მეთოდი პარალელურ კორპუსებს შორის მსგავსება-განსხვავების ხარისხის მაღალი სიზუსტით დასადგენად. აღნიშნული ანალიზი უზრუნველყოფს როგორც ცალკეული, ისე პარალელური კორპუსის ფარგლებში მარკერების გამოყენების დინამიკის ობიექტური შეფასების შესაძლებლობას.

დასკვნით ეტაპზე გამოყენებულ იქნა **შეპირისპირებითი კვლევის მეთოდი:** ქართულ და ინგლისურენოვან მასალაში გამოვლენილი ლინგვისტური თავისებურებების შედარებისა და კულტურული განსხვავებების ჩვენების მიზნით.

ნაშრომის სტრუქტურა. ნაშრომი შედგება სარჩევის, შესავლის, ოთხი თავის, ქვეთავების, ზოგადი დასკვნების, გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხისა და ტექსტების დანართისგან.

ნაშრომის შესავალში განხილული და დასაბუთებულია საკვლევი თემის აქტუალობა, სიახლე, მნიშვნელოვანება, თეორიული და პრაქტიკული ღირებულება.

პირველ თავში წარმოდგენილია დისკურსის ანალიზის თეორიული საფუძვლები

1.1 დისკურსის თეორიული პარადიგმები და ინსტიტუციური ბუნება;

1.2 კულტურისა და კონტექსტის როლი დისკურსის ფორმირებაში.

მეორე თავი - ინსტიტუციონალური დისკურსის სპეციფიკა: პოლიტიკა და მედიცინა

2.1 პოლიტიკური დისკურსის პრაგმატული და მანიპულაციური ასპექტები;

2.2 სამედიცინო დისკურსის პრაგმატული და მანიპულაციური ასპექტები.

მესამე თავში განხილულია პრესკონფერენციის ჟანრობრივი სპეციფიკა და სტრატეგიული დანიშნულება

3.1 პრესკონფერენციის სპეციფიკა და ჟანრობრივი მახასიათებლები;

3.2 პრესკონფერენცია, როგორც სტრატეგიული ინსტრუმენტი კრიზისულ კომუნიკაციაში.

მეოთხე თავი ეთმობა კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული სამედიცინო დისკურსის მარკერების ლინგვისტურ ანალიზს ქართულ და ინგლისურენოვან პრესკონფერენციებში. წარმოდგენილია:

4.1 კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული ქართულენოვანი პრესკონფერენციის დისკურსის ლინგვისტური ანალიზი;

4.2 კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული ინგლისურენოვანი პრესკონფერენციის დისკურსის ლინგვისტური ანალიზი;

4.3. კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული ქართული და ინგლისურენოვანი პრესკონფერენციების დისკურსის შედარებით-შეპირისპირებითი ანალიზი.

შესავალში გაანალიზებულია კოვიდპანდემიის ფონზე შექმნილი ვითარება, რომელმაც განაპირობა კვლევის საჭიროება და განსაზღვრა მეთოდოლოგიური მიდგომები; ამავდროულად, ნაშრომში დეტალურად არის განხილული კვლევის

მიზნები და ამოცანები, სიახლე და აქტუალობა, თეორიული და პრაქტიკული ბაზა, ღირებულება და კვლევის მეთოდოლოგია.

თავი I. დისკურსის ანალიზის თეორიული საფუძვლები

1.1 დისკურსის თეორიული პარადიგმები და ინსტიტუციური ბუნება

მოცემული ქვეთავი ეთმობა დისკურსის გენეზისის კომპლექსურ ანალიზს, რაც საფუძვლად უდევს მისი კლასიფიკაციის პროცესს დისციპლინის ჩამოყალიბებიდან თანამედროვე ეტაპამდე. აღნიშნულ ნაწილში სისტემატიზებულია წამყვანი ლინგვისტური სკოლების - ფრანგული, ამერიკული, ბრიტანული და რუსული თეორიული მოდელები.

ფრანგული ტრადიციის ანალიზი აჩვენებს ტრანსფორმაციას ფერდინანდ დე სოსიურის აბსტრაქტული სტრუქტურიდან ემილ ბენვენისტის ანთროპოცენტრულ მოდელამდე, სადაც ენა ადამიანის გამოცდილებასთან მჭიდრო კავშირითაა გააზრებული. ამ ხაზს ლოგიკურად აგრძელებს მიშელ ფუკოს ხედვა, რომელიც დისკურსს ძალაუფლებისა და იდეოლოგიის რეალიზების სივრცედ განიხილავს. ამავდროულად, ამერიკული სკოლის ევოლუცია წარმოაჩენს გადასვლას ზელიგ ჰარისის ფორმალური სტრუქტურიდან რალფ ფასოლდისა და ჯეიმს პოლ ჯის ფუნქციურ მიდგომებამდე, სადაც დისკურსი უკვე სოციოკულტურულ კონტექსტში ენის გამოყენების დინამიკური პროცესია.

ზემოხსენებული თეორიული საფუძვლები სინთეზირებულია დისკურსის კრიტიკული ანალიზის (CDA) ფარგლებში. ტეუნ ვან დეიკის მულტიდისციპლინური ხედვა, რუთ ვოდაკის მიერ დისკურსის გააზრება სოციალური ქმედების „კვანძად“ და ნიკოლა ვუდსის თეორია ენისა და კონტექსტის განუყოფლობის შესახებ, ქმნის ერთიან მეთოდოლოგიურ ჩარჩოს. ამ ჩარჩოს ავსებს რუსული ლინგვისტური სკოლის (ნ. არუთიუნოვა, ა. კიბრიკი) მიდგომა დისკურსის, როგორც „ცოცხალი სამეტყველო პროცესის“ შესახებ.

კვლევის ლოგიკური იერარქია თეორიული პარადიგმებიდან ინაცვლებს მათი პრაქტიკული რეალიზების მექანიზმებზე, ჟანრსა და სტრატეგიაზე. ჟანრი ინტერპრეტირებულია, როგორც „გარდამავალი ფენომენი“ და „მოლოდინების ჰორიზონტი“ (ს. გაჯდა, ა. დოლინინი), რაც უზრუნველყოფს კომუნიკაციის სტანდარტიზაციას. ჟანრობრივი ჩარჩოს დადგენის შემდეგ, ანალიზი ფოკუსირდება

საკომუნიკაციო სტრატეგიებისა და ტაქტიკების დიფერენციაციაზე. ბერკენკოტერისა და ჰაკინის კონცეფციებზე დაყრდნობით, სტრატეგია გააზრებულია, როგორც მაკრო-გეგმა, ხოლო ტაქტიკა - მისი რეალიზების კონკრეტული ლინგვისტური ინსტრუმენტი.

ამავე ქვეთავის დასკვნით ნაწილში წარმოდგენილია ნორმან ფეაქლოუს სამშრიანი მოდელი, რომელიც აერთიანებს მიკრო, მეზო და მაკრო დონეებს ერთიან სისტემაში. დასაბუთებულია, რომ დისკურსის სრულყოფილი ანალიზი შეუძლებელია იმ ექსტრალინგვისტური ფაქტორების (ცოდნა, გამოცდილება, სოციალური გარემო) ინტეგრირების გარეშე, რომლებიც უშუალოდ მონაწილეობენ დისკურსის ფორმირებასა და მის ინტერპრეტაციაში.

1.2 კულტურისა და კონტექსტის როლი დისკურსის ფორმირებაში

წინამდებარე ქვეთავი მიმოიხილავს ენის, კულტურისა და კონტექსტის ურთიერთგანმაპირობებელ კავშირს, რაც საფუძვლად უდევს დისკურსის, როგორც კულტურული პრაქტიკის, გააზრებას. ნაშრომის ამ ნაწილში ენა წარმოდგენილია არა მხოლოდ როგორც ნიშანთა სისტემა, არამედ როგორც რეალობის კონსტრუირების მექანიზმი (ქიდი, დურენთი). ედუარდ საფირისა და კ. ქრამსის თეორიებზე დაყრდნობით, არგუმენტირებულია, რომ ენა კულტურული იდენტობის სიმბოლო და სამყაროს ენობრივი სურათის ფორმირების უმთავრესი ინსტრუმენტია.

ენის, როგორც კულტურული იარაღის, ამგვარი გააზრება პირდაპირ უკავშირდება ცოდნის ტიპოლოგიზაციას (ა. ვიეუბიცკა) და კოგნიტური სქემების როლს ინტერპრეტაციის პროცესში. ამავე კონტექსტში გაანალიზებულია „ფრეიმისა“ და „სკრიპტის“ ცნებები, როგორც წინარე გამოცდილებაზე დაფუძნებული მოდელები, რომლებიც უზრუნველყოფენ შეტყობინების ადეკვატურ დეკოდირებას. ნაშრომში ხაზგასმულია, რომ აღნიშნული კულტურული სქემების აცდენა ხშირად ხდება კომუნიკაციური მარცხის წინაპირობა.

კულტურულ ფაქტორებთან ერთად ქვეთავში დეტალურადაა შესწავლილი კონტექსტის როლი გამონათქვამის ტექსტად ტრანსფორმაციის პროცესში. რ. იაკობსონის საკომუნიკაციო მოდელზე დაყრდნობით წარმოჩენილია ის

ილოკუციური პოტენციალი და პრესუპოზიციული ფაქტორები, რომლებიც განსაზღვრავენ სამეტყველო აქტის ეფექტურობას.

ხსენებული თეორიული ჩარჩო საშუალებას იძლევა სიღრმისეულად იქნეს განხილული ინსტიტუციური დისკურსის ბუნება. სარანგისა და კარასიკის კლასიფიკაციებზე დაყრდნობით წარმოდგენილია პროფესიულ გარემოში ვერბალური ინტერაქციის სპეციფიკა, რომლის უმთავრესი მახასიათებელია სოციალური ასიმეტრია. ეს უკანასკნელი ვლინდება სტატუსური უთანასწორობითა და დისკურსული უფლებების არათანაბარი გადანაწილებით მონაწილეებს შორის. საბოლოოდ მტკიცდება, რომ დისკურსის ინსტიტუციური ინტერპრეტაცია წარმოადგენს ლინგვისტური, კულტურული და სოციალური ფაქტორების სინთეზს, სადაც კომუნიკაციის წარმატება მონაწილეთა საერთო კულტურულ-დისკურსულ კომპეტენციაზეა დამოკიდებული.

თავი II. ინსტიტუციური დისკურსის სპეციფიკა: პოლიტიკა და მედიცინა

2.1 პოლიტიკური დისკურსის პრაგმატული და მანიპულაციური ასპექტები

წინამდებარე ქვეთავში პოლიტიკური დისკურსი კონცეპტუალიზებულია, როგორც მრავალგანზომილებიანი ფენომენი, რომელიც ლინგვისტიკის, პოლიტოლოგიისა და სოციოფილოსოფიის მიჯნაზე იკვეთება. კვლევის ცენტრალური აქცენტი მიმართულია დისკურსის როლზე ძალაუფლების მოპოვების, მისი შენარჩუნებისა და სოციალური რეალობის კონსტრუირების პროცესში.

ამავე ქვეთავში გაშლილია პოლიტიკური კომუნიკაციის აქტორთა კონფიგურაცია (ვოლტონი) და ხაზგასმულია, რომ დისკურსის პოლიტიკურობას განსაზღვრავს არა მხოლოდ შინაარსი, არამედ საკომუნიკაციო კონტექსტი (შაროდო). მ. დოლიძისა და გ. ამაღლობელის თეორიებზე დაყრდნობით და დასაბუთებულია პოლიტიკური აზროვნების პირველადობას დისკურსთან მიმართებით. ამავდროულად, შესწავლილია „მეტადისკურსის“ ფენომენი, სადაც დავის საგანს წარმოადგენს არა ფაქტობრივი მოცემულობა, არამედ მნიშვნელობათა და მოვლენათა ინტერპრეტაციული ჩარჩოები.

კვლევის ფარგლებში დიფერენცირებულია ძალაუფლების ორი ფორმა: ინსტიტუციური დომინანტობა და პერსუაზიული ჰეგემონია. ა. გრამსკისა და მ. ფუკოს კონცეფციების ქრილში, პოლიტიკური დისკურსი წარმოჩენილია, როგორც

ნებაყოფლობითი თანხმობისა და „ენობრივი ზემოქმედების“ ინსტრუმენტი, რომელიც დომინანტური იდეოლოგიების დამკვიდრებას ემსახურება. ნაჩვენებია, რომ ძალაუფლება არ არის სტატიკური რესურსი, არამედ დისკურსულ ურთიერთობებში მუდმივად ფორმირებადი დინამიკური ჯაჭვია.

ნაშრომის ამ ნაწილში კლასიფიცირებულია პოლიტიკური ზემოქმედების რიტორიკული მექანიზმები - ანტიკური ხანიდან (არისტოტელეს ეთოსი, ლოგოსი, პათოსი) თანამედროვე მედიატიზებულ ფორმატებამდე. გაანალიზებულია პერსუაზიის ლინგვისტური ინსტრუმენტები: ლექსიკური არჩევანი, სტრუქტურული მოდელირება, ტროპები და ფონეტიკური მანიპულაცია, როგორც რთული პოლიტიკური პროცესების გამარტივებისა და სტრატეგიული იმიჯის ფორმირების საშუალებები.

ქვეთავის დასკვნით ეტაპზე იკვეთება, რომ პოლიტიკური დისკურსი თავისი ბუნებით პერფორმანსულია და მიეკუთვნება პუბლიცისტურ სტილს. მასში ლოგიკურ არგუმენტაციას ხშირად ენაცვლება ემოციური ზემოქმედება და ენობრივი მანიპულაცია, რაც საბოლოო ჯამში სოციალური იერარქიის სტაბილიზაციას ან მის მიზანმიმართულ ტრანსფორმაციას ემსახურება.

2.2 სამედიცინო დისკურსის პრაგმალინგვისტური და მანიპულაციური ასპექტები

მოცემულ ქვეთავში სამედიცინო დისკურსი ინტერპრეტირებულია, როგორც სამეცნიერო, ადმინისტრაციული და პერსუაზიული კომუნიკაციის სპეციფიკური სინთეზი. ნაშრომი ეფუძნება დაშვებას, რომ სამედიცინო ინტერაქცია არ შემოიფარგლება მხოლოდ ინფორმაციის გაცვლით, არამედ წარმოადგენს რთულ სოციალურ აქტს, სადაც ენა რეალობის კონსტრუირების უმთავრეს ინსტრუმენტად გვევლინება.

ამავე ნაწილში დიფერენცირებულია სამედიცინო დისკურსის შესწავლის სამი ფუნდამენტური მიდგომა: **ინსტრუმენტული**, სადაც ენა ნეიტრალური იარაღია ინფორმაციის სიზუსტით გადასაცემად; **სოციალური**, რომელიც ფოკუსირებულია ენობრივი ბარიერების დაძლევისა და ექიმის, როგორც ინფორმაციის „მთარგმნელის“ როლზე; **კრიტიკულ-კონსტრუქციული**, სადაც ენა აღქმულია, როგორც ძალაუფლებისა და სოციალური კონტროლის მექანიზმი (მ. ფუკო, უ. ვაილსი). ამ

კონტექსტში, სპეციფიკური ტერმინოლოგია ინტერპრეტირებულია, როგორც „ბარიერი“, რომელიც პროფესიულ საზოგადოებას არაპროფესიონალთაგან მიჯნავს.

კვლევაში განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ექიმსა და პაციენტს შორის არსებულ ასიმეტრიულ ურთიერთობას, რაც სამედიცინო დისკურსის იერარქიულ ბუნებას განსაზღვრავს. პ. თეიტისა და გ. კრუქსის თეორიებზე დაყრდნობით გაანალიზებულია მედიკოსის დიდაქტიკური პოზიციონირება, რაც ინტერაქციის სტრუქტურაში ექიმის დომინანტური როლითა და „რიგის ჭერის“ პრინციპით ვლინდება.

ქვეთავში აქცენტირებულია მედიკოსთა თავისებური „ბილინგვიზმი“, რაც მკაცრ სამეცნიერო ტერმინოლოგიასა და ყოველდღიურ, ემპათიურ მეტყველებას შორის თავისუფალ მანევრირებაში გამოიხატება. აღნიშნული სტრატეგია ემსახურება ტექნიკური ენით გამოწვეული „გაუცხოების“ კომპენსირებას ევფემიზმებისა და მეტაფორული მოდელების გამოყენებით. ლექსიკური არჩევანის ანალიზი ავლენს მკვეთრ კონტრასტს ექიმთა ობიექტურ (observe, find) და პაციენტთა სუბიექტურ (complain, claim) პოზიციონირებას შორის.

ბერნისა და ლონგის მოდელზე დაყრდნობით, ნაშრომში აღწერილია სამედიცინო კონსულტაციის ექვსფაზიანი სტრუქტურა, სადაც წარმოჩენილია დისკურსის ტიპის ტრანსფორმაცია - ღია დიაგნოსტიკური შეკითხვებიდან იმპერატიულ ფორმებამდე.

მოცემულ პარაგრაფში სამედიცინო დისკურსი ინტერპრეტირებულია, როგორც სამეცნიერო, ადმინისტრაციული და პერსუაზიული კომუნიკაციის სპეციფიკური სინთეზი. ნაშრომი ეფუძნება დაშვებას, რომ სამედიცინო ინტერაქცია არ შემოიფარგლება მხოლოდ ინფორმაციის გაცვლით, არამედ იგი წარმოადგენს რთულ სოციალურ აქტს, სადაც ენა რეალობის კონსტრუირების უმთავრეს ინსტრუმენტად გვევლინება.

ქვეთავის შემაჯამებელ ნაწილში მტკიცდება, რომ სამედიცინო დისკურსის ეფექტურობა დამოკიდებულია არა მხოლოდ სამედიცინო ცოდნაზე, არამედ საკომუნიკაციო კომპეტენციაზე, უნარზე - პრაგმატული სტრატეგიების მეშვეობით მიღწეულ იქნეს თერაპიული კავშირი და პაციენტის ნდობა.

თავი III. პრესკონფერენციის ჟანრობრივი სპეციფიკა და სტრატეგიული დანიშნულება

3.1 პრესკონფერენციის სპეციფიკა და ჟანრობრივი მახასიათებლები

წინამდებარე ქვეთავში ყურადღება კონცენტრირებულია პრესკონფერენციაზე, როგორც სტრატეგიული კომუნიკაციის ფორმაზე, რომელიც კრიზისულ ვითარებაში ინფორმაციის მართვისა და გაზიარების შეუცვლელ მექანიზმს წარმოადგენს. ლ. ბიცერის (Bitzer) თეორიაზე დაყრდნობით, პრესკონფერენცია განმარტებულია, როგორც „რიტორიკული პასუხი“ საგანგებო სიტუაციაზე, სადაც აქცენტი გადატანილია აუდიტორიის ცნობიერების ამაღლებასა და საზოგადოებრივი ინტერესის მქონე საკითხებისადმი დამოკიდებულების ტრანსფორმაციაზე. კ. კემბელის (Campbell) კონცეფციის ჭრილში კი, აღნიშნული ფენომენი შესწავლილია, როგორც სპეციფიკური რიტორიკული „ჟანრი“, რომელიც სტაბილურობას სძენს განმეორებად სოციალურ საჭიროებებს.

ნაშრომის ამ ნაწილში კრიტიკულადაა გაანალიზებული პრესკონფერენციის ინტერაქციული ბუნება, რომელიც წარმოჩენილია პოლიტიკურ და ჟურნალისტურ ძალთა დაპირისპირების არენად. ს. ქლეიმენისა და ჯ. ჰერიტიჯის (Clayman & Heritage) მიხედვით, განხილულია ძალაუფლებრივი ასიმეტრია, სადაც პოლიტიკური აქტორები „საუბრის მენეჯმენტის“ მეშვეობით ცდილობენ დისკურსის საკუთარი დღის წესრიგით წარმართვას, იმიჯის დაცვასა და პასუხისმგებლობის შემცირებას. მ. ეკსტრომისა და პ. ვანგის (Ekström & Wang) კვლევებზე დაყრდნობით, ავტორი აჩვენებს, რომ პრესკონფერენცია არ წარმოადგენს მხოლოდ ორმხრივ კომუნიკაციას; იგი სოციოკულტურული და ლინგვისტური ძალების გამოვლინებაა, რომელიც აქტიურად ქმნის სოციალურ რეალობას.

ამავე ქვეთავში სისტემატიზებულია პრესკონფერენციის პროცედურული და ჟანრობრივი სტრუქტურა, რომელიც, მ. ეკსტრომისა და პ. ერიკსონის თანახმად, მონოლოგურ (პოლიტიკური განცხადება) და ინტერაქციულ (კითხვა-პასუხი) სექციებს აერთიანებს. დ. ზარეფსკისა და ე. საპირის (Zarefsky & Sapir) კონცეფციების საფუძველზე აღწერილია „კონდენსაციის სიმბოლოების“ და სლოგანების როლი ემოციური მუხტის შექმნასა და ეროვნული ღირებულებების აქცენტირებაში. ნაშრომში დასაბუთებულია ის, რომ პრესკონფერენციის წარმატების მთავარი

ინდიკატორია არა უშუალოდ მედიის მყისიერი რეაქცია, არამედ საბოლოო ადრესატის, ფართო საზოგადოების შეცვლილი ცნობიერება.

3.2 პრესკონფერენცია, როგორც სტრატეგიული ინსტრუმენტი კრიზისულ კომუნიკაციაში

მოცემული ქვეთავი ეთმობა პრესკონფერენციის, როგორც პოლიტიკური გამჭვირვალობისა და დემოკრატიული ანგარიშვალდებულების რეალიზების უმნიშვნელოვანესი ფორმის ანალიზს. ბესეტის (Besette) დეფინიციაზე დაყრდნობით, ნაშრომში დასაბუთებულია საგანგებო სიტუაციებში პოლიტიკოსის ვალდებულება, პასუხი გასცეს საზოგადოების კრიტიკულ შეკითხვებს, რაც პრესკონფერენციას თავიდანვე არგუმენტირებულ დისკუსიად აქცევს. ფ. ვან იმერენის (Eemeren) თეორიის შესაბამისად კი, საკითხი გააზრებულია „სტრატეგიული მანევრირების“ კრილში, სადაც სპიკერი თემის შერჩევის, აუდიტორიის მოთხოვნისა და პრეზენტაციის ეფექტურობის სინთეზით ცდილობს საკუთარი პოზიციის ვალიდურობის დამტკიცებას.

აღნიშნულ ნაწილში კრიტიკულად არის შესწავლილი სტრატეგიული კომუნიკაციის ბუნება, სადაც ერთმანეთს უპირისპირდება ორი ფუნდამენტური მიდგომა: ინსტიტუციონალური დაგეგმარება, რომელიც სტრატეგიას განიხილავს, როგორც ორგანიზაციული ძალაუფლების გამყარების წინასწარ განსაზღვრულ გეგმას (Hallahan) და სიტუაციური წარმოქმნადობა, სადაც აქცენტი კეთდება სტრატეგიის ექსპრომტად შერჩევისა და კონტექსტუალურ ლოგიკაზე (King, Marchiori & Bulgacov).

ამ ორი მიდგომის თეორიული სინთეზისათვის ქვეთავში გამოყენებულია ჰ. მინცბერგის (Mintzberg) სტრატეგიის ხუთი ტიპის (5P) მოდელი. აღნიშნული მოდელი ქმნის ერთიან ჩარჩოს, რომელიც აერთიანებს მიზანმიმართულ და მოულოდნელად შემუშავებულ სტრატეგიებს: გეგმას, მანევრს, მოდელს, პოზიციასა და პერსპექტივას.

კოვიდპანდემიით გამოწვეულმა კრიზისმა ფუნდამენტურად შეცვალა არსებული საკომუნიკაციო მოდელები. რიტორიკულმა და სოციოლინგვისტურმა კვლევებმა აჩვენა, რომ პანდემიური დისკურსი რთულ ლინგვისტურ ეკოსისტემას წარმოადგენს, რომელიც სხვადასხვა ფსიქოლოგიურ, სოციალურ და პოლიტიკურ მიზანს ემსახურება.

სწორედ ამ მრავალფუნქციურობის გათვალისწინებით პანდემიური დისკურსი ნაშრომში წარმოჩენილია, როგორც ლინგვისტური კვლევის განსაკუთრებული ობიექტი. მისი ჟანრობრივი თავისებურებების ანალიზი კრიზისული კომუნიკაციის მოდელების სიღრმისეული გაგების საშუალებას იძლევა, რადგან მათი ფუნქციონირება ყველაზე ნათლად იმ სპეციფიკურ ლინგვისტურ ნიშნებში ვლინდება, რომელთაც სპიკერები საზოგადოებრივ განწყობებზე ზემოქმედებისთვის იყენებენ.

თავი IV. კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული სამედიცინო დისკურსის მარკერების ლინგვისტური ანალიზი ქართულ და ინგლისურენოვან პრესკონფერენციებში

ნაშრომის მეოთხე თავი აერთიანებს სამ ქვეთავს, რომლებშიც დეტალურად არის განხილული ქართული და ამერიკული პანდემიური დისკურსის სპეციფიკა. **მოცემულ ნაწილში** აღნიშნული მოდელები წარმოდგენილია სინთეზური სახით, სადაც ცალკეული ლინგვისტური მახასიათებელი განხილულია შედარება-შეპირისპირებით ჭრილში. აღნიშნული მიდგომა საშუალებას გვაძლევს, პარალელურ რეჟიმში წარმოვაჩინოთ როგორც თითოეული კულტურის სპეციფიკა, ისე მათ შორის არსებული დისკურსული დისტანცია.

აღსანიშნავია, რომ მიუხედავად ნაშრომის სათაურში ფორმულირებული ორიენტირისა, აქცენტი გაკეთებულიყო სამედიცინო დისკურსის ლინგვისტურ ანალიზზე, კვლევის პროცესში გამოიკვეთა შესასწავლი ობიექტის რთული, ჰიბრიდული ბუნება. თუკი საწყის ეტაპზე პანდემიური კომუნიკაცია განიხილებოდა, როგორც წმინდა სამედიცინო სფეროს ნაწილი, ემპირიულმა მასალამ აჩვენა, რომ კრიზისულ ვითარებაში დისკურსული საზღვრები იშლება და სამედიცინო ინფორმაცია პოლიტიკური ძალაუფლების ინსტრუმენტად ტრანსფორმირდება.

სამედიცინო (6) და პოლიტიკურ/რიტორიკულ (13) მარკერებს შორის არსებული რაოდენობრივი დისბალანსი შემთხვევითი არ არის: იგი ასახავს იმ რეალობას, რომ პრესკონფერენციებზე სამედიცინო ტერმინოლოგია (დიაგნოსტიკა, ეპიდსიტუაცია) ხშირად მხოლოდ ფონს წარმოადგენს, ხოლო კომუნიკაციის ძირითადი დანიშნულება - საზოგადოების მართვა, დარწმუნება და ემოციური მობილიზება პოლიტიკური და რიტორიკული სტრატეგიებით რეალიზდება. ამდენად, პოლიტიკური მარკერების სიჭარბე ადასტურებს, რომ კვლევის ობიექტი არის არა იზოლირებული სამედიცინო

დარგობრივი ენა, არამედ პოლიტიზებული სამედიცინო დისკურსი, სადაც რიტორიკული ინსტრუმენტები გადამწყვეტ როლს ასრულებს სამედიცინო ფაქტების ინტერპრეტაციასა და სოციალური კონტროლის დამყარებაში.

ქართულ და ინგლისურენოვან პრესკონფერენციებში სამედიცინო და პოლიტიკური დისკურსმარკერების რაოდენობრივი ანალიზის საფუძველზე, გამოიკვეთა მონაცემთა შემდეგი აბსოლუტური მაჩვენებლები:

ქართული დისკურსი			მარკერი	ინგლისური დისკურსი		
I ტალღა	II ტალღა	III ტალღა		I ტალღა	II ტალღა	III ტალღა
954	799	314	M1	3421	996	617
218	137	62	M2	638	129	81
31	67	4	M3	116	21	45
358	238	76	M4	1981	600	186
13	25	3	M5	25	9	3
23	5	6	M6	99	11	0
153	86	28	P1	298	129	41
112	106	2	P2	771	315	97
147	93	21	P3	255	64	59
74	50	3	P4	313	132	36
46	56	0	P5	63	16	1
173	249	15	P6	361	51	39
79	50	5	P7	726	120	101
81	80	1	P8	177	63	17
8	1	0	P9	38	12	5
23	16	0	P10	45	8	15
89	48	8	P11	245	62	7
42	46	45	P12	301	45	23
1	1	0	P13	49	64	0

პანდემიის სამივე ტალღის განმავლობაში თითოეული მარკერის გამოყენების აბსოლუტურ და ფარდობით სიხშირესთან ერთად ყურადღებას იპყრობს ცალკეული ტალღის განმავლობაში თითოეული მარკერის გამოყენების სიხშირე, რაც გვადლევს კონტექსტით განპირობებული საკომუნიკაციო და რიტორიკული სტრატეგიების ლინგვისტური დახასიათების საშუალებას.

ქართული დისკურსი			ინგლისური დისკურსი		
I ტალღა	II ტალღა	III ტალღა	I ტალღა	II ტალღა	III ტალღა
M1	M1	M1	M1	M1	M1
M4	P6	M4	M4	M4	M4
M2	M4	M2	P2	P2	P7
P6	M2	P12	P7	P4	P2
P1	P2	P1	M2	M2	M2
P3	P3	P3	P6	P1	P3
P2	P1	P6	P4	P7	M3
P11	P8	P11	P12	P3	P1
P8	M3	M6	P1	P13	P6
P7	P5	P7	P3	P8	P4
P4	P7	M3	P11	P11	P12
P5	P4	P4	P8	P6	P8
P12	P11	M5	M3	P12	P10
M3	P12	P2	M6	M3	P11
M6	M5	P8	P5	P5	P9
P10	P10	P5	P13	P9	M5
M5	M6	P10	P10	M6	P5
P9	P9	P9	P9	M5	P13
P13	P13	P13			

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ ორივე საკომუნიკაციო კულტურა ეყრდნობა „სამკომპონენტო ბირთვს“ (M1, M4, PA), რომელიც უცვლელად გასდევს პანდემიის სამივე ტალღას, თუმცა დისკურსის დინამიკას განსაზღვრავს დამხმარე მარკერების ცვალებადობა, რაც ქართულ და ამერიკულ მასალებში განსხვავებული კანონზომიერებით ვლინდება.

ქართულენოვან პრესკონფერენციებში საკომუნიკაციო სტრატეგია ვითარდებოდა პანდემიის სიმძიმის მიხედვით, რაც შეგვიძლია სამ ძირითად ფაზად დავყოთ:

I ტალღა: აღწერითი ფაზა (+ M2 - სიტუაციის აღწერა): პანდემიის დასაწყისში მთავარი აქცენტი ახალი რეალობის გაცნობასა და მოსახლეობის ინფორმირებაზე გაკეთდა. დეტალური აღწერა ამართლებდა მკაცრ შეზღუდვებს.

II ტალღა: მობილიზაციის ფაზა (+ P6 - მეტაფორა / + NA - უარყოფითი ლექსიკა):
კრიზისის პიკის დროს რიტორიკა „გამკაცრდა“. შემოვიდა ომის მეტაფორები (P6) და უარყოფითი შეფასებები (NA). ეს მიზნად ისახავდა საფრთხის სიმძიმის აღიარებას და ხალხის მობილიზებას საერთო „მტრის“ წინააღმდეგ.

III ტალღა: ვალიდაციის ფაზა (+ P12 - ავტორიტეტული წყაროების ციტირება):
სტაბილიზაციის ეტაპზე საკუთარი წარმატების დასასაბუთებლად გარე ავტორიტეტების (WHO, საერთაშორისო ექსპერტები) ციტირება შემოვიდა. ეს მიზნად ისახავდა ნდობის განმტკიცებას გლობალური აღიარების ხარჯზე.

ამერიკული მოდელი ავლენს უფრო კონსერვატიულ სტრუქტურას, სადაც რიტორიკული „სამკომპონენტო ბირთვი“ მხოლოდ ფინალურ ეტაპზე განიცდის ტრანსფორმაციას:

I და II ტალღა: რეალობის მართვა და თვითრეპრეზენტაცია

მარკერები: M1, PA, M4 + P2

პანდემიის საწყის და პიკურ ეტაპებზე დისკურსის მთავარი დანიშნულება ადმინისტრაციის ეფექტურობის მტკიცება იყო. სამედიცინო ტერმინოლოგიისა (M1) და დამამშვიდებელი რიტორიკის (M4) ფონზე, გადამწყვეტ როლს ასრულებდა საკუთარი მიღწევების ჰიპერბოლიზება (P2). აღნიშნული სტრატეგია მიზნად ისახავდა ნარატივის დამკვიდრებას, რომ მმართველი გუნდი კრიზისს „საუკეთესო“ და „მასშტაბური“ მეთოდებით უმკლავდებოდა, რაც პოლიტიკური რეიტინგისა და ნდობის შენარჩუნების მთავარი ინსტრუმენტი იყო.

III ტალღა: სტაბილიზაცია და ემოციური მობილიზაცია

მარკერები: M1, PA, M4 + P7

დასკვნით ფაზაში დისკურსი პრაგმატულ ოპტიმიზმზე ორიენტირებული ხდება. ამ ეტაპზე „მიღწევების ჰიპერბოლიზებას“ (P2) ანაცვლებს პათოსი (P7). ეს სტრატეგიული ცვლილება უკავშირდება ვაქცინაციის ეტაპს. მას შემდეგ, რაც მართვის მექანიზმები ჩამოყალიბდა, ადმინისტრაციამ აქცენტი ტექნიკური მიღწევების დემონსტრირებიდან საზოგადოების ემოციურ მობილიზაციასა და მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობის გააქტიურებაზე გადაიტანა.

ზემოთ მოყვანილი დიაქრონული ფაზები ცხადყოფს, რომ პანდემიური დისკურსის ევოლუცია პირდაპირ უკავშირდება იმ ლინგვისტურ არჩევანს, რომელსაც სპიკერები კონკრეტულ ეტაპზე აკეთებდნენ.

რაოდენობრივი მონაცემების ვიზუალიზაცია ნათლად აჩვენებს ინგლისურენოვანი დისკურსის რესურსის ეტაპობრივ შეკუმშვას. ცხრილში არსებული ცარიელი უჯრედები მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ ამერიკელი სპიკერები, ქართველი კოლეგებისგან განსხვავებით, დროთა განმავლობაში ახდენდნენ რიტორიკული ინსტრუმენტების მიზანმიმართულ სელექციას. ისინი უარს ამბობდნენ ნაკლებად ეფექტური მარკერების გამოყენებაზე, რაც დისკურსის მაღალ პრაგმატულობაზე მეტყველებს.

კერძოდ, პანდემიის მესამე ტალღის პერიოდში ამერიკულ კორპუსში ხმარებიდან პრაქტიკულად ამოვარდა ისეთი მარკერები, როგორებიცაა: **M6**, **P5** და **P13**. ამ ელემენტების ნულოვანი ან მინიმალური მაჩვენებლები მოწმობს, რომ კრიზისის დასკვნით ეტაპზე ინგლისურენოვანი დისკურსი მაქსიმალურად განიტვირთა მეორეხარისხოვანი რიტორიკული სტრატეგიებისგან და ფოკუსირდა ვიწრო, მიზნობრივ სტრატეგიებზე.

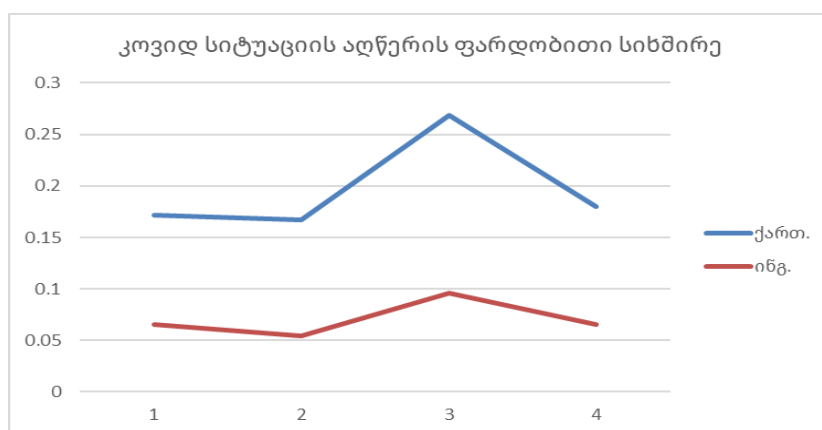
აღსანიშნავია, რომ მიუხედავად ქართულენოვან დისკურსშიც დაფიქსირებული ნულოვანი მაჩვენებლებისა, მესამე ტალღის პერიოდში (**P5**, **P9**, **P10**, **P13**) რიტორიკული სტრატეგიების სისტემური შეკუმშვა არ ფიქსირდება. ქართველი სპიკერების შემთხვევაში ცხადია სტრატეგიული როტაცია: ერთი ტიპის მარკერის აქტუალურობის კლებას მყისიერად ანაცვლებს სხვა ენობრივი ინსტრუმენტი (მაგალითად, პოლიტიკური აქცენტების ტრანსფორმაცია სამედიცინო ავტორიტეტების ციტირებით). ინგლისურენოვანი მოდელისგან განსხვავებით, რომელიც მესამე ტალღაზე მკაცრად პრაგმატული და ლაკონიური ხდება, ქართული მოდელი ინარჩუნებს მაღალ დისკურსულ სიმკვრივეს. ეს მიუთითებს კრიზისის მართვის პროცესში ენობრივი რესურსების მაქსიმალური მობილიზაციის მცდელობაზე.

აღნიშნული პროცესის უფრო სიღრმისეული შესწავლის მიზნით, ნაშრომში დეტალურად არის დახასიათებული წამყვანი მარკერები და წარმოდგენილია მათი შედარებითი ანალიზი ქართულ და ამერიკულ კონტექსტში. ნაშრომში

განალიზებულია იმ ბირთვული მარკერების შერჩეული ჯგუფი, რომლებმაც გადამწყვეტი როლი ითამაშა საზოგადოებრივი განწყობის მართვაში. ამასთანავე, გამოკვეთილია ის კულტურული სპეციფიკა, რომელიც ამ მარკერების გამოყენებას ახასიათებს ორივე დისკურსულ სივრცეში.

კოვიდსიტუაციის აღწერის (M2) კორპუსული და თვისობრივი ანალიზი

ქართულ და ამერიკულ პანდემიურ დისკურსში გამოყენებულ სამედიცინო მარკერებს შორის ერთ-ერთი ყველაზე მაღალი სიხშირით ხასიათდება M2 მარკერი, ანუ არსებული კოვიდსიტუაციის აღწერა. კორპუსული კვლევის შედეგად გამოიკვეთა მკვეთრი რაოდენობრივი სხვაობა: ქართულენოვან დისკურსში აღნიშნული მარკერის გამოყენების ფარდობითი სიხშირე (0.1798) თითქმის სამჯერ აღემატება ამერიკელი სპიკერების შესაბამის მაჩვენებელს (0.0652).

კორპუსულმა კვლევამ გამოავლინა, რომ კოვიდპანდემიის აღწერის დინამიკა ქართულ და ინგლისურენოვან დისკურსებში განსხვავებულ ენობრივ კანონზომიერებებს ექვემდებარება. ქართულენოვან კორპუსში აღნიშნული მარკერის გამოყენების სიხშირე ყველაზე მაღალი პანდემიის მესამე ტალღის განმავლობაში იყო (**0.2683**), რაც კრიზისის წარმატებული მენეჯმენტის პარალელურად გამჭვირვალობის ზრდის მაჩვენებელია. ინგლისურენოვან კორპუსში კი სიხშირე პიკს აღწევს პირველ ტალღაზე, მკვეთრად მცირდება მეორეზე (პოლიტიკური პრიორიტეტების ცვლილების გამო) და კვლავ იმატებს მესამე ტალღის პერიოდში (**0.0963**), რაც ვაქცინაციასა და მის შედეგებს უკავშირდება.

კორპუსზე დაფუძნებული კვლევის შედეგად გამოიკვეთა ქართველი სპიკერების კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული დისკურსის შემდგომი ლინგვისტური, რიტორიკული და კულტურული თავისებურებები:

- ტექნიკური და სამედიცინო ლექსიკა - COVID-19-ის შესახებ საუბარში ფართოდ გამოიყენება ტერმინოლოგიურად დატვირთული ლექსიკა: „ლაბორატორიულად დადასტურებული“, „პნევმონია“, „სამედიცინო დაწესებულება“, „კლინიკური მენეჯმენტი“, „ტესტირება“, „ეპიდსიტუაცია“ და სხვა.

1) *„როგორც ეპიდემიოლოგები, ასევე კლინიკური ჯგუფი და მთავრობა სრულად აკონტროლებენ სიტუაციას და სრულად მართავენ პანდემიის გავრცელების რისკებს.“* (<https://www.youtube.com/watch?v=ab5QU6o6eAY>)

- ინსტიტუციური ლექსიკა: „საკოორდინაციო საბჭო“, „საკარანტინო რეჟიმი“, „შეზღუდვები“, „საგანგებო მდგომარეობა“ იმ ფაქტზე ხაზგასმის მიზნით, რომ პროცესი იმართება პროფესიონალების მიერ.

2) *„დღეს ვართ განსაკუთრებულ მდგომარეობაში, საგანგებო მდგომარეობაში ომის და ბრძოლის.“* (www.youtube.com/watch?v=BdKpsjiExc4)

- ქვეყნის ფარგლებში არსებული სიტუაციის აღწერა ხასიათდება ციფრებით გაჯერებული ნარატივით, COVID-19-ის გავრცელება თითქმის ყოველთვის რიცხვებით/სტატისტიკით აისახება. მაგ: „დღეს ინფიცირებულია 54 ადამიანი“, „კარანტინში იმყოფება 3254“, „თვითიზოლაციაში – 1446“, ვინაიდან სტატისტიკა ქმნის ობიექტურობის ილუზიას და ზრდის უწყების სანდოობას.

3) *„დღევანდელი ციფრები, ალბათ, გამოქვეყნებულია და საქმის კურსში ხართ და დღეს გვაქვს ყველაზე მეტი ახალი შემთხვევაში 218 და ეს 218 იმლება ასე, რომ 137 გვაქვს აჭარაში, აქედან 123 ბათუმში, 2 - ქობულეთში, შუახევში - 5, ხულოში - 7, ასევე 2 შემთხვევა გვაქვს ოზურგეთში, თბილისში გვაქვს 47 შემთხვევა, 27 გვაქვს იმერეთში, მათ შორის ქუთაისში - 17, სამტრედიაში - 3 და 6 ბაღდადში და ასევე ექვსი შემთხვევა გვაქვს სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში, ძირითადად ზუგდიდში, სესანაკსა და ფოთში.“* (<https://www.youtube.com/watch?v=ajR5BSlrawE>)

- გარდა ციფრებისა, ფიქსირდება მიმდევრულობისა და დინამიკის მარკერები. რეგულარულად გამოიყენება ისეთი სიტყვები და კონსტრუქციები, რომლებიც აღწერენ სიტუაციის განვითარებას: „გავრცელების ეტაპზე გადავდივართ“, „შიდა გადაცემა

დაიწყო“, „მდგომარეობა უარესდება“, „მომზადებულები ვიყავით“. სიტუაციის განვითარების გამომხატველი სიტყვები აყალიბებს პანდემიის განვითარების ლოგიკას.

4) „მე მინდა თითოეულმა ჩვენგანმა გაიაზროს ერთი რამ, როდესაც ჩვენ ვამბობთ, რომ დღეს საქართველოში არის 100 ინფიცირებული და დაგვეწყო შიდა გადაცემა, მხოლოდ 3 შემთხვევა გვაქვს ამ შიდა გადაცემის. ეს ნიშნავს იმას, რომ სახელმწიფო სრულად აკონტროლებდა საზღვრებს, სრულად აკონტროლებდა საზღვრებს, მათ შორის კარანტინის ზონებით.“
(<https://www.youtube.com/watch?v=ZOqkrmv-Znw>)

- ქვეყნის შიგნით არსებული კოვიდსიტუაციის აღწერისას ხდება მისი შედარება საერთაშორისო კონტექსტთან: „გლობალურად მდგომარეობა უარესდება, საქართველოში კონტროლდება“, „ევროპაში სიტუაცია მძიმეა, ჩვენ კი ვაკეთებთ ყველაფერს“, რაც ემსახურება სახელმწიფო-ცენტრულ დამცავ ნარატივს, ანუ – „ჩვენ შედარებით უკეთ ვართ.“

- დიდი სიხშირით ფიქსირდება ეპიდემიის სტადიების კონცეპტუალიზაცია, რაც მიზნად ისახავს მართული ცვლილებების სქემის წარმოჩენას და ამცირებს არეულობის განცდას: „შეჩერების ეტაპი“ → „გავრცელების ეტაპი“ → „შიდა გადაცემა“ → „მკაცრი კარანტინი“.

5) „დღეს ჩვენ აბსოლუტურად მკაფიოდ შეგიძლიათ ვთქვათ, რომ მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო დროის განმავლობაში, კვირების განმავლობაში საბჭო და მთავრობა ეფექტურად ახორციელებდა დაავადების ინფექციის განვითარების, შეჩერების იმპორტირების და შეჩერების ფუნქციას, დღეს უკვე ჩვენ ფაქტობრივად გადავდივართ გავრცელების ეტაპზე, რაც პირდაპირ ნიშნავს იმას, რომ რაოდენობა შემთხვევების გაგვეზრდება.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=g8ZHsq59R9U>)

- ცვლილებების სქემა წარმოდგენილია როგორც სერიოზული, მაგრამ - მართული: „საკმაოდ რთული მდგომარეობა“, „მძიმე, მაგრამ პროგნოზირებადი“, „კონტროლირებადია“. მისი გამოყენების მიზანი არის ემოციური შიშისგან გათავისუფლება, მაგრამ აღნიშნულის პარალელურად სიტუაციის კოლექტიურ მოქმედებასთან დაკავშირება ხდება: „ყველას კარგად უნდა გვესმოდეს“, „სამოქალაქო თვითშეგნება აუცილებელია“, „ერთად უნდა ვიმოქმედოთ“, რაც მიზნად ისახავს დისციპლინირებული ქცევის წახალისებას.

6) „ეპიდემია გადასულია აქტიური მართვის ფაზაში და მართვა ხდება ძალიან ეფექტურად და ბევრი საზომი არსებობს და ინდიკატორი, იმის დასადასტურებლად, რომ მართვა ხდება ნამდვილად ეფექტურად და სიტუაცია არის სრულად კონტროლირებადი.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=ajR5BSlrawE>)

ქართველი სპიკერების მიერ კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული სიტუაციის აღწერის თვისობრივი ანალიზის საფუძველზე იკვეთება შემდგომი ცენტრალური საკომუნიკაციო მიზნები: მოსახლეობასთან ღია კომუნიკაციით გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების შთაბეჭდილების შექმნა, სოციალური მობილიზაციის წახალისება საშიშროების აღქმის გზით და ამავე დროს, დამამშვიდებელი ტონი, რაც მის სტრატეგიულ ხასიათს უსვამს ხაზს, სახელმწიფოს ეფექტიანობის ჩვენება, საერთაშორისო სტანდარტების მიბაძვა და მიღებული პოლიტიკური გადაწყვეტილებების გამართლება ავტორიტეტული გლობალური ინსტიტუტებით.

ემპირიული მასალის თვისობრივი კვლევის საფუძველზე გამოიკვეთა ქვეყანაში არსებული კოვიდსიტუაციის აღწერის და საზოგადოებისთვის გაცნობის ის ძირითადი ტექნიკები, რასაც მმართველი ძალა ამერიკაში მიმართავდა:

- სტატისტიკა/სიკვდილიანობა: გარდაცვლილთა რიცხვი, ინფიცირებულთა რაოდენობა;

7) *"The Americans were scared - nearly 200 dead, 14,000 sick, and millions affected. You witness that many are scared right now."* (<https://www.youtube.com/watch?v=z9xijMEO5II>)

- გეოგრაფიული/დემოგრაფიული დაყოფა: კონკრეტული ქალაქების სტატისტიკა, სხვადასხვა მეტროს მიმდებარე ტერიტორიების სტატისტიკა;

8) *„So, if you look at Detroit, if you look at Philadelphia, if you look at Louisiana—Louisiana is in green Detroit is in gray. You can see across the board, across these metro areas—with a higher concentration of individuals, this is what the American people in these large cities have done, where it is more difficult often to socially distance.“*

(<https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/april-13-2020-coronavirus-task-force-briefing>)

- ეკონომიკური/სოციალური ზეგავლენა: ბიზნესის შეჩერება, გავლენა დასაქმებაზე: “Hotels closing, jobs lost, depression, suicides...”;

9) *"Don't forget, people are dying. The other route you can go with the enclosed route, everything's closed up, you're in your house, you're not allowed to move, people are dying with that, too. You look at drug addiction, you look at suicides, you look at some of the things that are taking place. People are dying that way, too. You could make the case it's in even greater numbers... But people are dying in the lockdown position, too, and everybody understands that."* (<https://www.youtube.com/watch?v=jmpBa4h6lNk>)

- ჯანდაცვის სისტემა: საავადმყოფოს ზღვრული დატვირთვა, ტესტირების შესაძლებლობა, ვაქცინაციის შესაძლებლობა;

10) *"That was near my community where I lived, and I've been watching that for the last week on television. Body bags all over in hallways. I've been watching them bring in trailer trucks, freezer trucks -their freezer trucks- because they can't handle the bodies; there's so many of them."* (<https://www.youtube.com/watch?v=KNOYRKzeoTg>)

აღსანიშნავია მეთოდები, რომლებითაც ხდებოდა კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული სტატისტიკური მონაცემების წარდგენა საზოგადოებისთვის:

- რაოდენობრივი მონაცემები: რიცხვები, პროცენტები;
- დიაქრონიული ანალიზი: ტენდენციები სხვადასხვა ეტაპზე, ისტორიული შედარებები;
- შედარებითი ანალიზი: შტატების რიცხობრივი მონაცემების შედარება, მანამდე და შემდეგ არსებული მდგომარეობის შედარება.

აღნიშნული ტექნიკის გამოყენების ცენტრალური მიზანი გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების ჩვენება, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და პანდემიის უახლესი შედეგების გაცნობაა.

რაც შეეხება ლინგვისტურ თავისებურებებს ესენია:

- მარტივი და ლაკონური ფრაზები, რაც ხელს უწყობს სიცხადეს: *"Look at hotels-they're closing", "Many are scared", "People are dying"*;
- ემოციური გაძლიერება და შოკური ეფექტი, რაც მიზნად შიშის გამოწვევას ისახავს: *"The Americans were scared", "50,000 deaths - that's a lot", "Body bags all over in hallways"*;

გარდა პანდემიის აღნიშნული შედეგებისა, მესამე ტალღის განმავლობაში სპიკერები ყურადღებას ამახვილებდნენ ფსიქოემოციურ შედეგებზეც. კონკრეტულად,

ე.წ. „ლოქდაუნით“ გამოწვეულ სიკვდილიანობაზე, თვითმკვლელობაზე და სხვა მეორეულ შედეგებზე: *“People are dying - from the virus, and from the lockdown too”*

თვისობრივმა ანალიზმა აჩვენა, რომ ქართული მოდელი ორიენტირებულია სახელმწიფო-ცენტრულ დამცავ ნარატივზე, რომელიც ეყრდნობა გამჭვირვალობის ილუზიასა და მართული პროცესის იმიჯს. ამერიკული მოდელი კი იყენებს დრამატიზაციისა და „შოკური თერაპიის“ ლინგვისტურ ელემენტებს, სადაც პანდემია აღწერილია არა მხოლოდ როგორც სამედიცინო, არამედ როგორც ტოტალური სოციალურ-ეკონომიკური კატასტროფა. ორივე შემთხვევაში, ენობრივი არჩევანი ემსახურება საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას და პოლიტიკური გადაწყვეტილებების ლეგიტიმაციას.

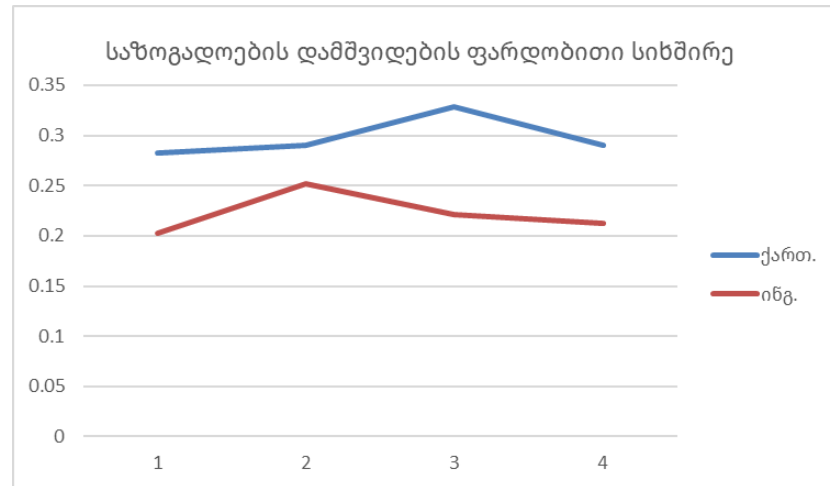
საზოგადოების დამშვიდების მარკერის (M4) კორპუსული და თვისობრივი ანალიზი

პანდემიური დისკურსის კორპუსულმა კვლევამ გამოკვეთა საზოგადოების დამშვიდებისკენ მიმართული ლინგვისტური მარკერის (M4) გამოყენების სპეციფიკა ქართულენოვან და ამერიკულ სივრცეში. რაოდენობრივი მონაცემები მოწმობს, რომ ორივე კორპუსში M4 მარკერი წამყვან როლს ასრულებს, თუმცა მისი გამოყენების დინამიკა და ენობრივი რეალიზაცია მნიშვნელოვნად განსხვავდება.

M4 მარკერი ქართულენოვან დისკურსში გამოყენების სიხშირით რიგით მეორეა და მისი საერთო ფარდობითი მაჩვენებელი **0.2897**-ს შეადგენს. აღნიშნული მარკერის გამოყენების დიაქრონიული ანალიზის შედეგად იკვეთება, რომ მისი გამოყენება სტაბილურად ხდებოდა პანდემიის სამივე ტალღის განმავლობაში, ასევე გამოყენების სიხშირე პანდემიის ტალღების კვალდაკვალ იზრდებოდა. M4 მარკერის გამოყენების ყველაზე მაღალი სიხშირე პანდემიის მესამე ტალღის განმავლობაში ფიქსირდება, რაც ვაქცინაციასთან დაკავშირებული საზოგადოებრივი მღელვარების მართვას უკავშირდება.

ამერიკულ პანდემიურ დისკურსში გამოყენებულ ლინგვისტურ მანიპულაციებს შორის ორატორები ყველაზე დიდი სიხშირით საზოგადოების დამშვიდებას (M4) მიმართავენ. აღნიშნული მარკერის გამოყენების ფარდობითი სიხშირე 0.2127-ია (0.2024 – I ტალღა, 0.2521 – II ტალღა, 0.2211 – III ტალღა).

აღსანიშნავია, რომ საზოგადოებას მმართველი ძალა ყველაზე დიდი სიხშირით პანდემიის მეორე ტალღის განმავლობაში ამშვიდებდა, ვინაიდან სწორედ პანდემიის პიკის განმავლობაში იყო საზოგადოების მღელვარება ყველაზე მაღალი. მესამე ტალღის პერიოდში ფიქსირდება აღნიშნული მარკერის გამოყენების სიხშირის კლება, თუმცა სიხშირე მაინც მაღალია, რაც ისევ ვაქცინაციასთან დაკავშირებულ ორაზროვან მოსაზრებს უკავშირდება.

კორპუსზე დაფუძნებული თვისობრივი ანალიზის შედეგად იკვეთება ქართველი სპიკერების მიერ საზოგადოების დამშვიდების მიზნით წარმართული დისკურსის რიგი თავისებურებები:

- სპიკერების ლინგვისტური სტრატეგიები დამამშვიდებელ ტონსა და ექსპერტულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მიმართვას შორის ხშირად დაბალანსებულია. ამ მიზნით გამოიყენება პოზიტიური მნიშვნელობის სიტყვები: „დაცული“, „უსაფრთხო“, „გაკონტროლებული“, „სტაბილური მდგომარეობა“, „შეღავათები“.

11) „თან მიაქციეთ ყურადღება, ყველაზე უკეთესი კლინიკები თავისუფლდება, ყველაზე უკეთესი, ყველაზე კვალიფიციური კადრებით და ყველაზე კარგი აღჭურვილობით.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=i2fR6HMc3cg>)

- გამონათქვამები, რომლებიც ამცირებენ საფრთხის აღქმას: „გართულების რისკი დაბალია“, „საფრთხე არ არსებობს“, „სიტუაცია კონტროლს ექვემდებარება“, „სიტუაცია სრულად კონტროლდება, ჩვენ მივიღეთ ყველა საჭირო ზომა“.

12) „ეპიდემია გადასულია აქტიური მართვის ფაზაში და მართვა ხდება ძალიან ეფექტურად და ბევრი საზოგადოება არსებობს და ინდიკატორი, იმის დასადასტურებლად,

რომ მართვა ხდება ნამდვილად ეფექტურად და სიტუაცია არის სრულად კონტროლირებადი“ (<https://www.youtube.com/watch?v=ajR5BSlrawE>)

- გრამატიკული კონსტრუქციები, სადაც არ ჩანს ქმედებაზე პასუხისმგებელი პირი, პასუხისმგებლობის გადანაწილების ან განზოგადების მიზნით: „გატარდა ღონისძიებები“, „გაეცა რეკომენდაციები“, „განიხილება საკითხი“.

13) „ყველა დაწესებულებაში ჩატარებული არის შესაბამისი ტრენინგი, შემოწმებული არის ის შესაბამისი აღჭურვილობები, რომლებიც უზრუნველყოფენ ვაქცინაციის უსაფრთხო ტრანსპორტირებას და შემდეგ განთავსებას.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=rFctm1QVjyg>)

- პასუხისმგებლობის გადასანაწილებლად გამოყენებული კიდევ ერთი მეთოდი - კოლექტიური პასუხისმგებლობასა და საერთო ძალისხმევაზე ხაზგასმას, რისთვისაც ხშირად გამოიყენება პირველი პირის მრავლობითის ფორმა: „ჩვენ ვაკეთებთ ყველაფერს“, „ყველა ერთად უნდა გავითვალისწინოთ რეკომენდაციები“, რაც ხელს უწყობს საზოგადოების მობილიზაციას და ერთიანობის განცდას.

14) „რა თქმა უნდა, ჩვენ მაქსიმალურად გავაკეთებთ ყველაფერს იმისთვის, რომ ვიზრუნოთ ჩვენს თითოეულ მოქალაქეზე მარნეულის და ბოლნისის მუნიციპალიტეტებში.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=4HcXWhEacu4>)

- დიდი სიხშირით ფიქსირდება სამედიცინო და ბიუროკრატიული ტერმინოლოგიის გამოყენება: „ინფიცირების მაჩვენებელი“, „ეპიდემიოლოგიური კონტროლი“, „კარანტინის პროცედურები“.

15) „ოპერატიული მართვის შტაბი იქნება 24 საათის განმავლობაში მომუშავე უწყება, რომელიც სრულ კოორდინაციას გაუწევს იმ გადაწყვეტილებების შესრულებას, რომელიც განხორციელდება და რომელიც იქნება მიღებული უწყებათაშორის საბჭოს ფარგლებში და ასევე მონაწილეობას მიიღებს ამ გადაწყვეტილებების მომზადებაში, ამ გადაწყვეტილებების საინფორმაციო მომზადებაში და ასევე ანალიტიკური მასალებით მომზადებაში.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=ZOqkrmv-Znw>)

- მოსახლეობის დამშვიდებისას სპიკერები ხშირად მიმართავენ კომპეტენტურ ავტორიტეტებს: „ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის რეკომენდაციით“, „სპეციალისტების შეფასებით“, აღნიშნულის მიზანი კი სანდოობის ამაღლება და შიშის შემცირებაა.

16) „საინვესტიციო საბჭოს ფარგლებში, ექსპერტებიც ბევრჯერ მოვიწვიეთ, ბევრს ვესაუბრებით, ბევრი ოპოზიციურად განწყობილი ექსპერტიც გვიგზავნის მის მიერ დამუშავებულ ინფორმაციას, ბევრი სხვადასხვა სახის ინსტიტუტები გვაწვდიან კვლევითი არასამთავრობო ორგანიზაციები, ამას ჩვენ ყველაფერს ვკითხულობთ ისევე, როგორც ვკითხულობთ და ვუყურებთ და ვაკვირდებით საუკეთესო პრაქტიკებს, რომელიც ხდება და მიმდინარეობს დღეს გახსნის ტაქტიკის თვალსაზრისით ევროპაში და სხვა ქვეყნებში.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=5pOEGW3yVuM>)

- ჰიპერბოლიზება პოზიტიური მუხტის გასაძლიერებლად: „განსაკუთრებული ძალისხმევით“, „უმაღლესი დონის კოორდინაცია“.
- პროგნოზირება ოპტიმისტურ პერსპექტივაში: „გავუმკლავდებით“, „მდგომარეობა გაუმჯობესდება“.

17) „იმედი მაქვს არ დაგვჭირდება მსგავსი რამ, მაგრამ მზაობა არის მაქსიმალური და ანაფილაქციური შოკის მართვის პროტოკოლიც სამინისტროს აქვს უკვე რამდენიმე თვეა დამტკიცებული და ამის თაობაზეც პერსონალს, განახებული პროტოკოლის თაობაზე, პერსონალს ტრეინინგი დიდი ხანია გავლილი აქვს.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=7qWjL-G3mlo>)

ქართველი სპიკერები პანდემიურ დისკურსში საზოგადოებას ამშვიდებენ: კონტროლის განცდის შექმნით, პოზიტიური ენის მეშვეობით, შედარებითი შეფასებებით, ზრუნვის და სოლიდარობის გამოხატვითა და მომავლის ოპტიმიზმის ხაზგასმით, რაც საბოლოო ჯამში აყალიბებს დამამშვიდებელ და დამაჯერებელ სახელმწიფო დისკურსს, რომელიც კრიზისულ სიტუაციაში კრიტიკულად მნიშვნელოვანია.

ამერიკულ პანდემიურ დისკურსში მმართველი ძალა საზოგადოების დასამშვიდებლად აქცენტს აკეთებდა რიგ საკითხებზე. მათ შორის:

- სისტემური კოორდინაცია: ფედერალური - სახელმწიფო - ადგილობრივი კოორდინაცია და რესურსების მრავალგვარი ძიება;
- ინფრასტრუქტურული განვითარება: ჯანდაცვითი შესაძლებლობების და სამუშაო ძალის გაზრდა;
- პოლიტიკის განხორციელება: მარეგულირებელი ზომების მიღება, ადმინისტრაციული პროცედურების განხორციელება;

- სამეცნიერო ოპერაციები: კვლევითი თანამშრომლობა, ტექნიკური სისტემის განვითარება;

- ანგარიშვალდებულება: რესურსების გონივრული მენეჯმენტის დემონსტრირება.

საზოგადოების დამშვიდების (M4), როგორც სტრატეგიული კომუნიკაციის მიზანი ფაქტებსა და ექსპერტთა გადაწყვეტილებებზე დაფუძნებული კრიზისის მენეჯმენტის სისტემური და პროფესიონალური შესაძლებლობების დემონსტრირებაა საზოგადოების დამშვიდების მიზნით.

18) *"It will expand the number of CDC Epidemic Intelligence Service Officers - our elite disease detectives - to respond to local outbreaks and help curb the pandemic. It will expand public health career paths, recruit and train a diverse group of future public health leaders, and launch a public health AmeriCorps to recruit a strong, diverse, and highly skilled workforce that is ready to respond."* (<https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/pressbriefings/2021/05/13/press-briefing-by-white-house-covid-19-response-team-and-public-health-officials-36/?utm>)

აღნიშნული მარკერის თვისობრივი ანალიზის საფუძველზე იკვეთება შემდგომი ლინგვისტური თავისებურებები:

- ლექსიკა, რომელიც მიმართულია მომავლის პოზიტიური სურათის დახატვისკენ, მიზნად ისახავს მომავლის რწმენის გამყარებას და აღძრავს სიძლიერისა და მდგრადობის განცდას: „we will get through this“, „everything will be back“, „it will end soon“, „we'll win this war“, „we'll be back in business“, „we're going to be stronger than ever“.

სხვა ლექსიკურ ერთეულებთან ერთად აღსანიშნავია დადებითი კონოტაციური მნიშვნელობის მქონე ზედსართავი სახელები (PA), რომელთა სტრატეგიული დანიშნულებაც დადებითი ემოციების გენერირება და ინსტიტუციებისადმი ნდობის გაზრდაა: „fantastic job“, „incredible“, „relentless“, „safe“, „effective“, „highly skilled“, „elite“

- მარტივი, არაფორმალური ლექსიკით მიმართვა, სტრესის შემცირებისა და თანამგრძნობი ლიდერის იმიჯის შექმნის მიზნით: „Take it easy“, „Relax“, „Just relax“, „Don't panic“.

- კოლექტიური მოქმედების შთაგონება, კოლექტიური პასუხისმგებლობის გაღვივების მიზნით - ჩვენ ერთად, ჩვენ, როგორც ერთი ვუმკლავდებით პრობლემას:

„Together, we will care for our fellow citizens“, „America continues to mobilize every segment of our society“.

- მოქალაქეთა მორალური ჩართულობისა და პერსონალური პასუხისმგებლობის აღების მიზნით ასევე ფიქსირდება გამარჯვების მეტაფორების გამოყენებაც: „win this war“, „rocket-ship-like rise“, „turn the tide“, „mobilize society“.

- კრიზისის მართვაზე პასუხისმგებელი პირების დისკურსში ხშირად ვხვდებით ნარატივს რესურსების (მატერიალური, ადამიანური) საკმარისობაზე, რისი მიზანიც სტაბილურობის და კონტროლის შთაბეჭდილების შექმნაა: „we have the supplies“, „our health care system is prepared“, „staff is ready“, „no stone unturned“ „The risks to Americans remain low“, „the total number of cases is not the full metric of success“.

ქართულ და ამერიკულ პანდემიურ დისკურსებში საზოგადოების დამშვიდების რიტორიკის (M4) ანალიზი აჩვენებს, რომ მიუხედავად თითქმის თანაბარი ფარდობითი სიხშირისა, ენობრივი რეალიზაცია მნიშვნელოვნად განსხვავდება. სინტაქსურ დონეზე ქართულენოვანი დისკურსი ხასიათდება გრძელი და გადატვირთული წინადადებებითა და მოდალობით („ვიმედოვნებთ“, „შეიძლება“), მაშინ როდესაც ინგლისურენოვანი დისკურსი მოკლე, მკაფიო და მტკიცებითი კონსტრუქციებისგან შედგება („we will“, „it will“).

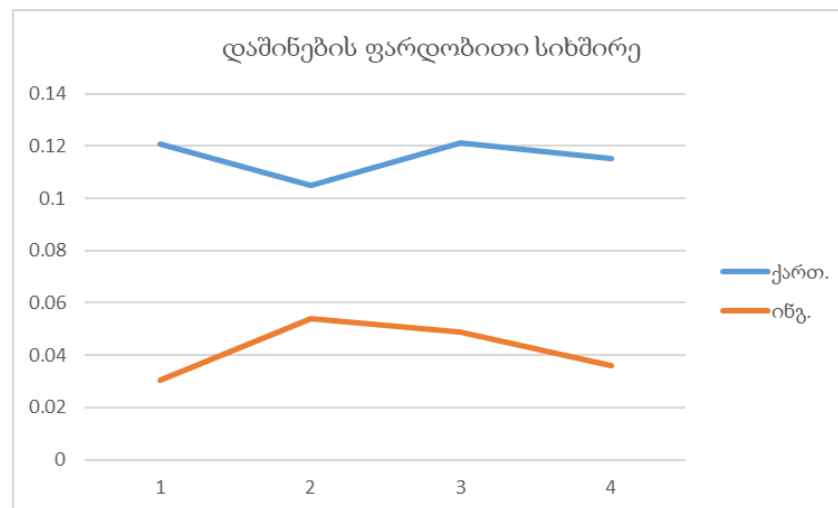
დაშინების მარკერის (P1) კორპუსული და თვისობრივი ანალიზი

კვლევის შედეგად გამოკვეთილი მომდევნო მნიშვნელოვანი პოლიტიკური მარკერი არის **დაშინება (P1)**, რომელიც გარდაცვალების სტატისტიკისა თუ ვირუსის მასობრივი გავრცელების შესახებ გაფრთხილებით საზოგადოებაზე ზემოქმედებას ისახავს მიზნად.

აღნიშნული მარკერის გამოყენების ფარდობითი სიხშირე ქართულ პანდემიურ დისკურსში 0.1151-ს შეადგენს (I ტალღა – 0.1206, II ტალღა – 0.1048, III ტალღა – 0.1212). დაშინების, როგორც საკომუნიკაციო სტრატეგიის გამოყენება სტაბილურად ხდებოდა პანდემიის სამივე ტალღის განმავლობაში. მისი გამოყენების ფარდობითი სიხშირე ყველაზე მაღალი და თითქმის თანაბარია პანდემიის პირველი და მესამე ტალღის განმავლობაში, ხოლო ყველაზე დაბალი - პანდემიის მეორე ტალღის განმავლობაში. ეს აიხსნება იმით, რომ კრიზისულ სიტუაციაში მაშინ, როცა სპიკერები თვითონ იდგნენ

პანდემიის მართვასთან დაკავშირებული გამოწვევების წინაშე, თავს არიდებდნენ ზედმეტი პანიკის გამოწვევას, ხოლო პირველი და მესამე ტალღის განმავლობაში დაშინებას იყენებდნენ, როგორც საზოგადოების მართვის ერთ-ერთ ინსტრუმენტს.

აღნიშნული მარკერის გამოყენების ფარდობითი სიხშირე ამერიკულ პანდემიურ დისკურსში 0.0359-ია (0.0304 - I ტალღა, 0.0542- II ტალღა, 0.0487 - III ტალღა). დაშინების, როგორც მარკერის, გამოყენების დიაქრონიული ანალიზი ცხადყოფს, რომ კრიზისის მართვაზე პასუხისმგებელი პირები დაშინებას ყველაზე მაღალი სიხშირით ინფორმაციული კრიზისის პირობებში მიმართავდნენ და ხაზს უცნობი ვირუსის სახიფათოობაზე ამახვილებდნენ, მესამე ტალღის განმავლობაში დაშინების საჭიროება განპირობებული იყო პანდემიით გამოწვეული დადლილობისგან მოსახლეობის გამოფხიზლებითა და სიფრთხილის ზომების მუდმივი დაცვისკენ მოწოდებით.

კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული ქართული დისკურსი გამოირჩევა ემოციური დატვირთულობით, მეტაფორების სიხშირითა და მოსალოდნელ საფრთხეზე საუბრით, რაც მიზნად ქცევით რეგულაციას და პანდემიური მობილიზაციის შენარჩუნებას ისახავს.

თვისობრივი ანალიზის შედეგად გამოკვეთილ რიგ თავისებურებებს შორისაა:

- ნეგატიური შეფასებითი ლექსიკა, ტერმინები, რომლებიც მიანიშნებს საფრთხეზე, პოტენციურ ზიანზე ან უარყოფით შედეგზე: „შემამფოთებელი“, „სავალალო“, „სერიოზული“, „მძიმე“, „დაუდგენელი“, „გაურკვეველი“, „გრძელვადიანი“, „არასახარბიელო“, „დაჯარიმებული“, „რისკის შემცველი“.

აღნიშნული ლექსიკური ერთეულების გამოყენების მიზანი პანდემიის სირთულის ემოციური გაძლიერება და საზოგადოებაში საფრთხის აღქმის გამძაფრებაა.

19) „კიდევ იგივეს ვიმეორებთ, რაც გავიმეორეთ აგვისტოში, დავიჯერეთ რომ უკვე დავამარცხეთ კორონავირ უსული ინფექცია, ამან შეიძლება მიგვიყვანოს სავალალო შედეგებამდე.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=HF9jURwRhR8>)

• გარდა უარყოფითი ლექსიკური ერთეულებისა, ვხვდებით გადაჭარბებულ ფორმულირებებსა და ემოციურ მიმართვებს რელიგიური და ეროვნული რიტორიკის მეშვეობით, რომლებიც პოტენციურ სცენარს ხატავენ მაქსიმალურად დრამატულად და მიზნად ისახავენ აუდიტორიის ემოციურ მობილიზაციას: „არავინ არ იცის, რა მოხდება 6 თვეში ან 3 კვირაში“, „თუ ვიფიქრებთ რომ დავამარცხეთ, მიგვიყვანს სავალალო შედეგებამდე“, „თუ არ შევასრულებთ, შეზღუდვების მოხსნის ეტაპი თვეობით გადაიდება“.

20) „ღმერთმა ნუ ქნას, რომ 440 საწოლზე მეტი დაგვჭირდეს.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=i2fR6HMc3cg>)

• პოტენციური დრამატული სცენარი ხშირად მძიმე შედეგების მომასწავებელია: „თუ ეს გაგრძელდება, სისხლის სამართლის საქმე აღიძვრება“, „შეზღუდვების მოხსნა თვეობით გადაიდება“, „ეს პროცესი მოიტანს ახალ გაურკვევლობებს“.

• ბრალის დაკისრება მოსახლეობისთვის. სპიკერების დისკურსში ხაზგასმით აღინიშნება, რომ პრობლემები გამოწვეულია საზოგადოების დაუდევრობით, რაც შიშსა და დამნაშავეს განცდას აღძრავს:

21) „მოგეხსენებათ, ბოლო დღეების განმავლობაში განვითარებული მოვლენები ცხადყოფენ და რამოდენიმე ვიზიტი რეგიონში, რომ, სამწუხაროდ, ყველა ჩვენს მოქალაქეს არ აქვს ბოლომდე გათვითცნობიერებული სიმძიმე მდგომარეობის და ის რისკები, რომელიც შეიძლება არსებობდეს თითოეული ჩვენი მოქალაქის წინაშე, თითოეული ჩვენი მოქალაქის, რომელიც დღეს გადაადგილდება თბილისისა, ან რომელიმე სხვა ქალაქის ქუჩებში, თითოეული მოქალაქის წინაშე, რომელიც აკეთებს გარკვეულ ყოველდღიურ საქმიანობას და ვერც წარმოუდგენია, რამდენად მაღალი რისკის შემცველი შეიძლება იყოს, მისი ყოველდღიური ცხოვრების წესის გაგრძელება, ისე, როგორც ეს იყო ადრე.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=ZOqkrmv-Znw>)

აღნიშნული ფორმულირებებისთვის უპირატესობის მინიჭების მიზანი ემოციური გავლენა და ქცევითი კონტროლია იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ გულგრილობამ შეიძლება კატასტროფა გამოიწვიოს.

- სისტემური შიშის გაზრდისა და მეტი მორჩილების მიზნით გამოყენებულია დაუცველობის რიტორიკა, რაც ხაზს უსვამს ადამიანის უსუსურობას: „არ არსებობს გზა ეპიდემიის სწრაფი შეჩერების“, „ეს კრიზისი ყველასთვის გაურკვეველია, მათ შორის ძლიერი სახელმწიფოებისთვის“, „ზუსტად ვერავინ გვეუბნება, როდის იქნება პიკი“.

22) „შეუძლებელია პროგნოზის გაკეთება, ამიტომ ეს გაურკვეველი მდგომარეობა ჩვენ გვაყენებს იმ მდგომარეობაში, რომ რესურსი, რომელიც ქვეყნის ეკონომიკას აქვს, უკიდურესი სიფრთხილით იყოს გამოყენებული, იმისთვის რომ ყველაზე მძიმე სცენარებისთვისაც უნდა ვიყოთ მზად. ამიტომ მიუხედავად იმისა, რომ ეს დღეს ჩვენს გვესმის, რომ საკმარისი არ არის, არავინ არ იცის ამ ნთვის გავლის შემდგომ ჩვენ კიდევ რა სახის ნაბიჯების გადადგმა მოგვიწევს, ან სამი თვის შემოდგომ. ეს გაურკვეველობა არის ყველაზე დიდი რისკის მომტანი და ყველაზე დიდი პრობლემა და ყველაზე დიდი ბრძოლა.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=5pOEGW3yVuM>)

- დაუცველობის რიტორიკა სცდება ადამიანს და ფართო მასშტაბს იღებს შედარებითი სტრატეგიის გამოყენებისას, სადაც საქართველოს წარმატება წარმოჩენილია, როგორც ფარდობითი და მოწყვლადი: „ევროპაში ჯანდაცვის სისტემა ბევრად უფრო ძლიერია და იქ მაინც ვერ უმკლავდებიან“, „არავინ არ ფიქრობს, რომ ეს ერთგვირიანი ან ერთთვიანი იქნება“, „შეუძლებელია პროგნოზის გაკეთება“.

- დისკურსში ფიქსირდება მუქარის შემცველი განცხადებები. სპიკერები დამოუკიდებელ ან დაუმორჩილებელ ქმედებებზე ირჩევენ მკაცრ ტონს, ხშირად მუქარით, სანქციების ან სისხლის სამართლის საქმეების შესახებ.

23) „პირადად გეუბნებით, გპირდებით ყველა მათგანი იქნება დაჯარიმებული, თუ ეს შემთხვევები გაგრძელდება... აღიძრება სისხლის სამართლის საქმე“ (<https://www.youtube.com/watch?v=fljNy0hVllc>)

- სტატისტიკური მონაცემების საშუალებით შიშის გაღრმავება, რისი მიზანიც საზოგადოებაში პანიკის შემოტანა და გარდაუვალ საფრთხეზე ყურადღების გამახვილებაა:

24) „დღეს ჩვენ საქართველოში გვაქვს რეკორდული მაჩვენებელი - 919 ინფიცირებული პირი... როგორც ჩანს, უახლოეს დღეებში 1000-ს გადავაბიჯებთ.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=OOE6r8tTFt0>)

დაშინების გამოსახატად გამოყენებულ სტრუქტურულ ფორმებს შორისაა:

- ზმნიზებები/შედარება: „შიდილება, ძალიან სავალალო შედეგამდე მივიდეთ“
- პირობითი წინადადებები: „თუ არ შევასრულებთ...“ მუქარა/მოტივაცია
- პასიური კონსტრუქციები: „ეს არავინ არ იცის“, „არავინ არ გვეუბნება“
- ზმნების კომბინაცია „დაგვჭირდეს“, „დაგვემართოს“, „დაგვაყენებს“

ქართველი სპიკერების მიერ შიშის ენის გამოყენების ცენტრალურ მიზნებს შორის აღსანიშნავია მკაცრი რეგულაციების დაცვის აუცილებლობის ჩვენება, იდეის გამყარება, რომ მხოლოდ საზოგადოებრივი პასუხისმგებლობით იქნება შესაძლებელი კრიზისის თავიდან აცილება. საზოგადოებრივ პასუხისმგებლობასთან ერთად ისინი ყურადღებას ამახვილებენ ინდივიდუალურ პასუხისმგებლობაზე, რომ ყოველი მოქალაქის ქმედებას აქვს პირდაპირი ზეგავლენა საზოგადოებრივ შედეგებზე.

გარდა ამისა, იმ ფონზე, როცა თავად სახელმწიფოს არ გააჩნია პანდემიის ზუსტი პროგნოზები და კონტროლის გარანტია, დაშინება გამოიყენება იმისთვის, რომ საზოგადოება არ მოდუნდეს. ამავე დროს, სპიკერები ხაზს უსვამენ იმას, რომ სხვა, ეკონომიკურად ძლიერი სახელმწიფოებიც იმავე წნეხის ქვეშ არიან და საუკეთესო გამოსავალი ერთად დგომაა. დისკურსში არსებული დრამატული ტონალობის მიუხედავად, ქართველი სპიკერების მიზანს არათუ საზოგადოების დაშინება, არამედ შიშის ფონზე დადგენილი წესების დაცვის უზრუნველყოფაა.

კორპუსული კვლევის თვისობრივი ანალიზის საფუძველზე იკვეთება თემები, რომელთან დაკავშირებითაც ყველაზე ხშირად ხდებოდა მოსახლეობის დაშინება:

- დრო: "We still have a long way to go," "The next eight weeks are critical";
- რისკები: "It could get worse," "No one is immune";
- ქცევა: "Do not interpret mild disease as lack of contagion";
- სისტემურობა: "This would overwhelm our healthcare system".

რაც შეეხება ლინგვისტურ და რიტორიკულ სტრატეგიებს, რომლებიც გამოიყენება დაშინების მიზნით, ესენია:

- პირდაპირი მიმართვა: "Let me be deadly earnest with you", რაც მსმენელს ინდივიდუალურად შთააგონებს შიშს და პასუხისმგებლობას;

25) *"But let me be deadly earnest with you: We aren't at the finish line. We still have a lot of work to do. We're still in a life-and-death race against this virus."*
(<https://www.youtube.com/watch?v=o5AlQGynF4s>)

- ომთან, სპორტთან, ბუნებრივ კატასტროფებთან დაკავშირებული მეტაფორები, რაც მიზნად მობილიზაციის გამოწვევას ისახავს: *"life-and-death race", "a storm", "nightmare", "plague", "crisis that hit our country like nothing before"*;

- თვითკმაყოფილების პრევენცია, სიფრთხილისკენ მოწოდება და ზედმეტი ოპტიმიზმის დაუშვებლობა მუდმივი მღელვარების ატმოსფეროს შექმნის მიზნით: *"We are seeing more cases. We will see more cases", "It could get worse", "We still have a long way to go."*

- მოლოდინების მართვა - რეალურ საფრთხესა და შედეგებზე საზოგადოების ინფორმირება: *"no one is immune", "you remain at risk", "this could happen again"*, შიშის გაღვივება, საზოგადოების დამორჩილება ვიზუალური დეტალებისა და შედეგის აღწერით: *"body bags in black", "you'll hear a knock on your door", "millions would have died", "you remain at risk of death"*

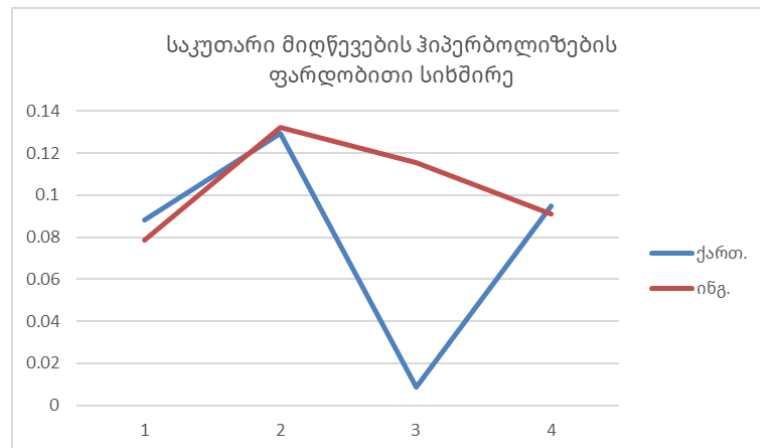
ასევე, ხშირად გამოიყენება კონტრასტები - „თუ არ ვიმოქმედებთ, მოხდება კატასტროფა“ და უარყოფითი კონოტაციის ზედსართავი სახელები: *"deadlier", "critical", "severe", "worse than the worst flu" "highly contagious", "horrible scene", "overwhelm"*.

დაშინების, როგორც მარკერის გამოყენების ცენტრალური მიზანი მოსალოდნელი საფრთხისა და შედეგების პრევენციის მიზნით საზოგადოების დაშინება და ქცევითი მახასიათებლების შეცვლაა.

ქართულ და ინგლისურენოვან პანდემიურ დისკურსში დაშინების მარკერის (P1) ანალიზი ავლენს იმას, რომ ორივე მხარე ერთნაირად იყენებს გაურკვევლობის ხაზგასმას, სამართლებრივ მუქარასა და ემოციურ მეტაფორებს. განსხვავება ტონსა და აქცენტებშია: ქართულში დომინირებს კოლექტიური პასუხისმგებლობა („ჩვენ“) და თანაგრძნობით გაჯერებული ტონი, ხოლო ინგლისურში აქცენტი ინდივიდუალურ თავისუფლებაზე კეთდება, ტონი მკაცრი და პატრიოტულია.

საკუთარი მიდწევების ხაზგასმის მარკერის (P2) კორპუსული და თვისობრივი ანალიზი

რაოდენობრივი მონაცემები აჩვენებს, რომ P2 მარკერის გამოყენების საშუალო ფარდობითი სიხშირე ქართულ (**0.0948**) და ამერიკულ (**0.0909**) კორპუსებში თითქმის იდენტურია. დიაქრონული ანალიზის საფუძველზე იკვეთება, რომ ორივე შემთხვევაში პიკი პანდემიის მეორე ტალღას ემთხვევა (ქართულში - **0.1292**, ამერიკულში - **0.1323**). ეს მიუთითებს ამ მარკერის, როგორც თავდაცვითი საკომუნიკაციო სტრატეგიის მნიშვნელობაზე კრიზისის აქტიურ ფაზაში, თუმცა მესამე ტალღაზე ქართულ დისკურსში მაჩვენებელი მინიმუმამდე (**0.0086**) შემცირდა, ხოლო ამერიკულში, ვაქცინაციის პროგრამის წარმატების ნარატივის გამო, კვლავ მაღალი დარჩა (**0.1153**).

თვისობრივი ანალიზის შედეგად იკვეთება რამდენიმე საკვანძო სტრატეგია, რომელიც ქართველი სპიკერების რიტორიკას აფორმებს:

- დადებითი კონოტაციის მქონე ზედსართავეებისა და ზმნების გამოყენება, რომლებსაც შეფასებითი ფუნქცია აქვთ: „წინადადგმული ნაბიჯი“, „ეფექტიანად გაართვა თავი“, „მკაცრი, მაგრამ სწორი გადაწყვეტილება“, „მნიშვნელოვანი როლი“, „საინტერესო რგოლი“, „ორიგინალური მიგნება“.

26) „ორიგინალური მიგნებაა ქართული მედიცინის და სახელმწიფო ვერტიკალის, რომ ამ ცხელების ცენტრში ხდება ამ პაციენტის ტესტირება კოვიდზე მაქსიმუმ 24 საათის მანძილზე, მეტ ხანს არ ყოვნდებიან ეს პაციენტები ცხელების ცენტრში.“ (<https://www.youtube.com/watch?v=Cbbxflf6uW0>)

აღნიშნული ლინგვისტური სტრატეგია ემსახურება აუდიტორიის დარწმუნებას, რომ მთავრობა ეფექტიანად მართავს კრიზისს.

- დიდი სიხშირით ფიქსირდება ზედსართავი სახელი შედარებით და აღმატებით ხარისხში. მომხსენებლები ხშირად იყენებენ შედარებით ფორმებს იმის ხაზგასასმელად, რომ მიღწევები არა უბრალოდ კარგია, არამედ საუკეთესო: „ყველაზე ადრე გამოვიყენეთ“, „ყველაზე მოწინავე მეთოდები“, „მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე ნაკლები რაოდენობა ავადმყოფებისა“, „მსოფლიოში არცერთ ქვეყანაში არ არის ასეთი ნაკადების სქემა“.

გამოყენებული სტრატეგიის ლინგვისტური ფუნქციაა პოზიციონირების ჩარჩოს შექმნა, რომლის მიხედვითაც საქართველო წინ უსწრებს არა მხოლოდ საკუთარ წარსულ გამოცდილებას, არამედ სხვა ქვეყნებსაც.

- საკუთარი ეფექტურობის ხაზგასასმელად სპიკერები აქტიურად იყენებენ პოზიტიურ ფრაზეოლოგიზმებსა და მეტაფორებს, რომლებიც სისტემის კარგად მუშაობის სიმბოლოდ იქცევა: „საათივით აწყობილი სისტემა“, „ვერტიკალის ძალიან გამართული მოქმედება“, „სქემა, რომელიც არ არის მსოფლიოს არც ერთ ქვეყანაში“. აღნიშნული მეტაფორები ემსახურება სისტემურობას, თანმიმდევრულობას და მექანიკურ სიზუსტეს, რაც მიანიშნებს მართვადობასა და ეფექტურ მმართველობაზე.

27) *„მე ყოველთვის ვამბობდი ყველა ჩემ გამოსვლაში და ეხლაც ვამბობ რომ მცირე რაოდენობა ავადმყოფების ძალიან მცირე - სულ 195, ნუ ვთქვამთ, იყოს 200, დღის ბოლომდე ავადმყოფი, ეს განაპირობა სახელმწიფო ვერტიკალის ძალიან გამართულმა, საათივით აწყობილმა, მოქმედებამ. მხედველობაში მყავს ვერტიკალი დაწყებული ეპიდემიოლოგიით და ექიმით გაგრძელებული, დაავადების კონტროლის ცენტრით, ჯანდაცვის სამინისტროთი რომელიც მთავარ როლს თამაშობს ყველაფერ ამაში და საქართველოს მთავრობით და პირადად პრემიერმინისტრით - ბატონი გახარიათი, რომელმაც გარკვეული დროის წინ, დაახლოებით, თუ არ ვცდები, 2 კვირის წინ, შეიძლება სამი კვირის წინ, თავის ხელში აიღო პირდაპირი მმართველობა, აი, ამ პრეკრიზისული სიტუაციის და მისი ინტერვენციები აღმოჩნდა უაღრესად ეფექტური.“*
(https://www.youtube.com/watch?v=C_GG4Dd10g4)

28) *„მხედველობაში მყავს ვერტიკალი დაწყებული ეპიდემიოლოგიით და ექიმით გაგრძელებული, დაავადების კონტროლის ცენტრით, ჯანდაცვის სამინისტროთი ... და*

მისი ინტერვენციები აღმოჩნდა უაღრესად ეფექტური.“
(https://www.youtube.com/watch?v=C_GG4Dd10g4)

• მეტაფორების პარალელურად გამოიყენება პატრიოტული და კოლექტიური გზავნილები, რომლებიც ერთიანობასა და ეროვნულ სიამაყეზეა ორიენტირებული: „ქართული მედიცინის მიგნება“, „ჩვენ, „ქართულმა ოცნებამ“, „ჩვენ ეს გავაკეთეთ ყველაზე ადრე, ყველაზე ინოვაციურად“, „ჩვენი რესურსების სწორად შეფასება“. კოლექტიური ნაცვალსახელების, „ჩვენ“, „ჩვენი გუნდი,“ ხშირი გამოყენება ხელს უწყობს სახელმწიფოს და ერის იდენტიფიკაციას და საზოგადოებრივ კონსენსუსზე მუშაობას.

29) „მაშინ ეს მკაცრი შეზღუდვები და ლოკდაუნი იყო აბსოლუტურად სწორი გადაწყვეტილება, იმიტომ რომ ჩვენ ამით ვიცავდით, პირველ რიგში, ჩვენი მოქალაქეების ჯანმრთელობას და სიცოცხლეს, პირველი გაურკვეველობის მაღალი ხარისხის გამო და ელემენტარული პირბადის არქონის გამო.“
(<https://www.youtube.com/watch?v=fljNy0hVllc>)

• სპიკერები საკუთარი მიღწევების ხაზგასმას გმირული ნარატივის ელემენტებითაც ცდილობენ. კრიზისულ სიტუაციაში მათ მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები წარმოჩენილია როგორც გმირული, გაბედული, დროული და სწორად მოფიქრებული ნაბიჯები: „მტკიცუნელი, მაგრამ საჭირო გადაწყვეტილება“, „მკაცრი შეზღუდვები იყო აბსოლუტურად სწორი“, „სოლიდური თანხების გაღება ჩვენი მოქალაქეებისთვის“.

30) „ჩვენ თავის დროზე, ყველაზე ადრე, შესაძლოა, მსოფლიოში, გამოვიყენეთ ყველაზე მოწინავე მეთოდები, ინოვაციური მეთოდები მკურნალობის, რომელიც შემდგომში აღიარებული იქნა ისეთი ავტორიტეტების მიერ, როგორიც არის ამერიკის პრეზიდენტი და ამერიკის წამლის და საკვებ პროდუქტების ევრეთ წოდებული FDA და ჩვენ ამას ვხმარობდით ერთი კვირის წინ, ასევე ერთი თვის წინ.“
(https://www.youtube.com/watch?v=C_GG4Dd10g4)

აღნიშნული სტრატეგიის ლინგვისტური ფუნქცია აუდიტორიაში ემპათიისა და შთაგონების აღძვრას. შედეგად კი ბიუროკრატიული მოქმედებები იძენს მორალურ-ემოციურ წონას.

კრიზისის მართვაზე პასუხისმგებელი ამერიკელი სპიკერები კი ყურადღებას ამახვილებენ თითოეულ დეტალზე, რასაც საკუთარ მიღწევად თვლიან. ესენია: გადაადგილებასთან დაკავშირებული შეზღუდვები, დროულად ან ნაადრევად მიღებული ზომები, აღჭურვილობის მობილიზება, ტესტირების სისტემის შექმნა, საავადმყოფოების მშენებლობა, ვაქცინის შექმნა, თერაპიული თუ ტესტირების თვალსაზრისით წინსვლა, რეკორდული შესრულება, საერთაშორისო დომინანტობა თუ ისტორიული უნიკალურობა:

31) *"These people who are now criticizing me weren't even talking about it back then. Meanwhile, I was taking action. When I issued the travel ban, do you know how many cases of the virus were in the U.S.? One. Just one case. How many deaths? Zero. And yet I took the bold step of shutting down travel, which was highly controversial at the time. You should be saying, 'Thank you for your good judgment,' not trying to rewrite history."*
(<https://www.youtube.com/watch?v=1QwehaaJrEQ>)

აღნიშნული საკომუნიკაციო მიზნების მისაღწევად გამოყენებულ ლინგვისტურ და რიტორიკულ სტრატეგიებს შორის აღსანიშნავია:

- ჰიპერბოლა და ინტენსიური შეფასება. მაშინ, როცა ნარატივში ხაზგასმულია არა მხოლოდ მიღწევა, არამედ მისი უსაზღვრო წარმატებულობა; ლიდერები და ინსტიტუციები წარმოჩენილი არიან არა როგორც წარმატებულები, არამედ როგორც გამორჩეულად ეფექტურები: "unprecedented actions", "bold, decisive actions", "nobody's ever done a job like this", "most expansive, most accurate testing system", „records setting“;

- რაოდენობრივი შედარება: "Five times faster," "85 percent reduction";

- შედარებითი უპირატესობა ლოკალურ და გლობალურ კონტექსტში, რისი მიზანიც ამერიკის, როგორც წამყვანი ქვეყნის წარმოჩენაა: "Far more than anybody else," "different administration would have taken years", "We have the best test in the world", "Other countries are calling for help", "Nobody has ever done what we've done".

- ნარატივში ასევე ფიქსირდება ისტორიული კონტექსტუალიზება: "Unprecedented actions," "fastest in history";

- კონკრეტული წარმატებული ნაბიჯის საკუთარ მიღწევად წარმოჩენა:

„I was taking action, " "We have done a job“;

საკუთარ მიღწევებთან ერთად სპიკერებს არ ავიწყდებათ კოლექტიური სიდიერის მობილიზება: *“We’re incredibly proud of our effort”, “No one who needed a ventilator was denied one”, “America has risen to the task in every generation”.*

- ნარატივში ასევე ფიქსირდება კონტრასტული სტრატეგია: „-მდე და შემდეგ“ (*“Before vs. After”*), რაც მიზნად თვითდამკვიდრებას ისახავს და მიუთითებს ლიდერის, როგორც გადაწყვეტილების მიმღების, როლზე - „მან გადაარჩინა ქვეყანა“. ასევე ხშირად გვხვდება წინა მმართველობის კრიტიკა, რაც პოლარიზებული პოლიტიკური კულტურის გამოხატულებაა: *“We’ve come a long way from an obsolete, broken system”, “The shelves are not bare like the ones I inherited”, “If we hadn’t acted, millions would have died.”*

- მიმართული კრიტიკის თავიდან არიდება კონკრეტული სტატისტიკური მონაცემების, ექსპერტთა დასკვნებისა და საერთაშორისო აღიარების ციტირებით და ცუდი ალტერნატიული ვარიანტის განხილვით: *“If we had not done that”, „These people criticizing me, You should be saying thank you“;*

- რაოდენობრივი მტკიცებულებების დემონსტრირება, ობიექტურობის და ეფექტურობის იმიჯის შესაქმნელად: *“We built 20,000 beds in a couple of weeks“, “Tested more than 3.3 million people”, “Reduced mortality rate by 85 percent”.*

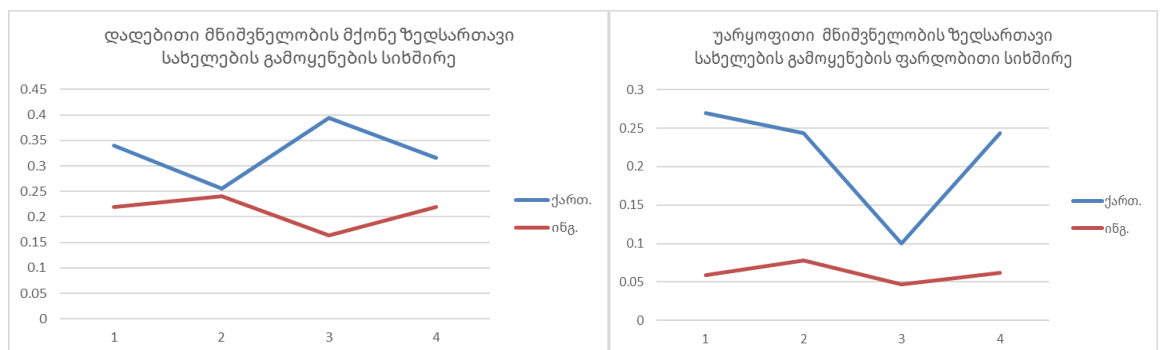
აღსანიშნავია, რომ პრესკონფერენციის არა მარტო მონოლოგის, არამედ კითხვა-პასუხის ნაწილში (Q/A) გამოყენებული P2 მარკერის თავისებურება არის სპონტანურობა და თვითდამარწმუნებელი პასუხები. ეს ამერიკულ კულტურაში აღიქმება დადებითად, მაშინ როცა სხვა კულტურაში, შესაძლოა, უარყოფითად აღიქმებოდეს: *“No, I think that we’ve handled it really well“, “Nobody could have done this.”*

ორივე დისკურსში **P2** მარკერი ემსახურება მმართველი ძალების თვითდამკვიდრებას. ქართულ სივრცეში წარმატება ასოცირდება „სახელმწიფო ვერტიკალის“ საათივით მუშაობასა და მორალურ-ემოციურ პასუხისმგებლობასთან, ხოლო ამერიკულში - უპრეცედენტო მასშტაბებთან, რაოდენობრივ რეკორდებსა და ინდივიდუალურ ლიდერულ ალღოსთან. პრესკონფერენციის კითხვა-პასუხის (Q/A) ნაწილში ამერიკული P2 მარკერი გამოირჩევა სპონტანურობითა და თვითდამარწმუნებელი პასუხებით (*“Nobody could have done this”*).

ქართულ და ამერიკულ პანდემიურ დისკურსში დადებითი (PA) და უარყოფითი (NA) კონოტაციის მქონე ზედსართავი სახელები ემოციური ზემოქმედების, კრიზისის მასშტაბის აღწერისა და მიღწევების აქცენტირების უმნიშვნელოვანეს ლინგვისტურ ინსტრუმენტს წარმოადგენს. კორპუსული ანალიზი აჩვენებს, რომ ორივე ქვეყნის სპიკერები ამ ერთეულებს აუდიტორიაში სპეციფიკური ემოციური რეაქციების გამოწვევისთვის იყენებენ.

ფარდობითი სიხშირის ანალიზი ავლენს მკვეთრ დისბალანსს ორ კორპუსს შორის: ქართულენოვანი დისკურსი ხასიათდება შეფასებითი ლექსიკის მაღალი ინტენსივობით. აქ გაცილებით ხშირად გამოიყენება როგორც დადებითი, ისე უარყოფითი კონოტაციის ზედსართავები. განსაკუთრებით საგულისხმოა, რომ ქართველი სპიკერები 4-5-ჯერ უფრო ხშირად მიმართავენ ნეგატიურ შეფასებებს (NA), ვიდრე მათი ამერიკელი კოლეგები.

ამერიკულ დისკურსში ორივე ტიპის ზედსართავი სახელის ფარდობითი სიხშირე დაბალია. ეს მიუთითებს იმაზე, რომ ამერიკული საჯარო კომუნიკაცია უფრო ნეიტრალური, ტექნიკური და ნაკლებად ემოციური ტონალობისაა.

მიუხედავად სიხშირეებს შორის სხვაობისა, ორივე დისკურსში იკვეთება გამოყენების საერთო კანონზომიერებები:

- უარყოფითი ზედსართავები (NA) უმეტესწილად ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობის სიმძიმეს აღწერს (ქართ. „მკაცრი ნაბიჯები“, „მძიმე ფონი“, ინგ. „dire situation“), ხოლო დადებითი (PA) მიმართულია კრიზისის მართვაში ჩართული სუბიექტებისკენ (ქართ. „მნიშვნელოვანი როლი“; ინგ. „heroic healthcare workers“).

- დადებითი კონოტაციის სიტყვები ორივე შემთხვევაში ასოცირდება სახელმწიფო მიზნებსა და პრევენციულ ზომებთან (ქართ. „მნიშვნელოვანი

პრევენციული მნიშვნელობა, „ძირითადი მიზანი“, ინგ. *“most important goal”, “essential precautions”*).

ორივე დისკურსში მესამე ტალღაზე უარყოფითი მნიშვნელობის მქონე ზედსართავები იკლებს, რაც ენობრივი ტონის საერთო შერბილებაზე მიუთითებს, თუმცა დინამიკა მნიშვნელოვნად განსხვავდება:

- ქართული რიტორიკა ემოციურად „ტალღოვანია“. პირველ ტალღაზე PA მარკერების სიმრავლე მობილიზაციას ემსახურებოდა. მეორე ეტაპზე დადებითი მარკერების მკვეთრი კლება მოხდა და რიტორიკა შიშზე ორიენტირებული გახდა (NA). მესამე ტალღაზე კი დაფიქსირდა PA მარკერების მკვეთრი ზრდა, რაც ოპტიმიზმის ხელშეწყობასა და პროგრესზე აქცენტირებას ისახავდა მიზნად.

- ამერიკული რიტორიკა ხასიათდება სტაბილურობით. მიუხედავად იმისა, რომ მესამე ტალღაზე აქაც იკლო ნეგატიურმა შეფასებებმა, ცვლილებები ნაკლებად რადიკალურია. ზედსართავები სტაბილურად გამოიყენება პიროვნებების, პოლიტიკის წარმატებისა და პროგრესის დემონსტრირებისთვის (*“strong”, “great”, “incredible”, “unbelievably effective”*).

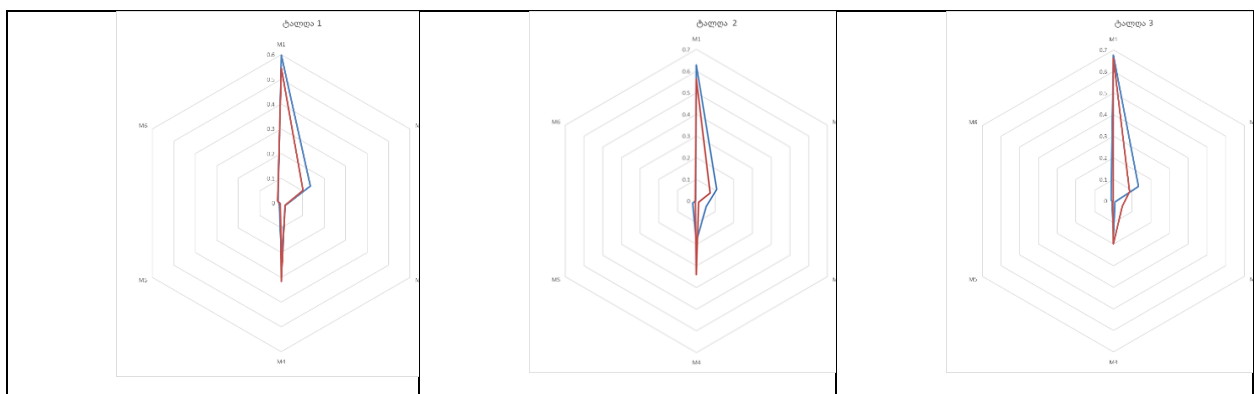
ლინგვისტური ანალიზი წარმოაჩენს, რომ ქართულენოვან დისკურსში ზედსართავი სახელი ხშირად აღწერს უშუალოდ მდგომარეობას და მკაცრი ზომების მიღების აუცილებლობას (*„საფრთხის შემცველი“, „მძიმე“*). ინგლისურენოვან დისკურსში კი იგი უფრო მეტად აფასებს პიროვნებებს, პოლიტიკის წარმატებას და ხაზს უსვამს პროგრესს. ქართული მხარე უფრო მეტად მიმართავს ემოციურ მანიპულაციას (როგორც პოზიტიურს, ისე ნეგატიურს), მაშინ როცა ამერიკული მხარე ინარჩუნებს ტექნიკურ სიმშვიდეს და ემოციური დაძაბულობის შემცირებას პროფესიონალური ნარატივით პასუხობს.

კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებულ ქართულ და ინგლისურენოვან კორპუსზე დაფუძნებული თვისობრივი და რაოდენობრივი ანალიზის გარდა, განსაკუთრებით საინტერესო შედეგებს გვაძლევს კორპუსული მონაცემების ჰელინგერის ანალიზი. ჰელინგერის დისტანცია განსაზღვრავს დისკურსებს შორის მსგავსება-განსხვავებებს ტალღების მიხედვით და იძლევა ლინგვისტურ-კულტურული ინტერპრეტაციის საშუალებას პოლიტიკური და სოციოკულტურული კონტექსტის გათვალისწინებით.

სამედიცინო მარკერები	I ტალღა	II ტალღა	III ტალღა
I ტალღა	0.0785	0.1123	0.1223
II ტალღა	0.1123	0.1536	0.0798
III ტალღა	0.1223	0.0798	0.1349

ჰელინგერის დისტანციაზე დაყრნობით გაკეთებული ანალიზის მიხედვით, კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებულ ქართულ და ინგლისურენოვან დისკურსებში სამედიცინო დისკურსის მარკერების გამოყენების დიაქრონიული და სინქრონიული ანალიზის შედეგად იკვეთება, რომ დისკურსებს შორის ყველაზე მცირე დისტანცია პირველი ტალღის განმავლობაშია.

ჰელინგერის დისტანცია 0.0786-ს შეადგენს მინიმალურ მნიშვნელობას, რაც მიუთითებს დისკურსებს შორის დიდ მსგავსებაზე. პანდემიის დასაწყისში, როცა ვირუსი სიახლეს წარმოადგენდა, ქართველი და ამერიკელი სპიკერები სამედიცინო მარკერებს თითქმის ერთნაირი ინტენსივობით იყენებდნენ. მსგავსი ინტენსივობა განპირობებული იყო იმით, რომ ორივე ქვეყანა მიჰყვებოდა WHO-ს რეკომენდაციებს და სპიკერები იყენებდნენ უნივერსალურ სამედიცინო ენობრივ ერთეულებს.

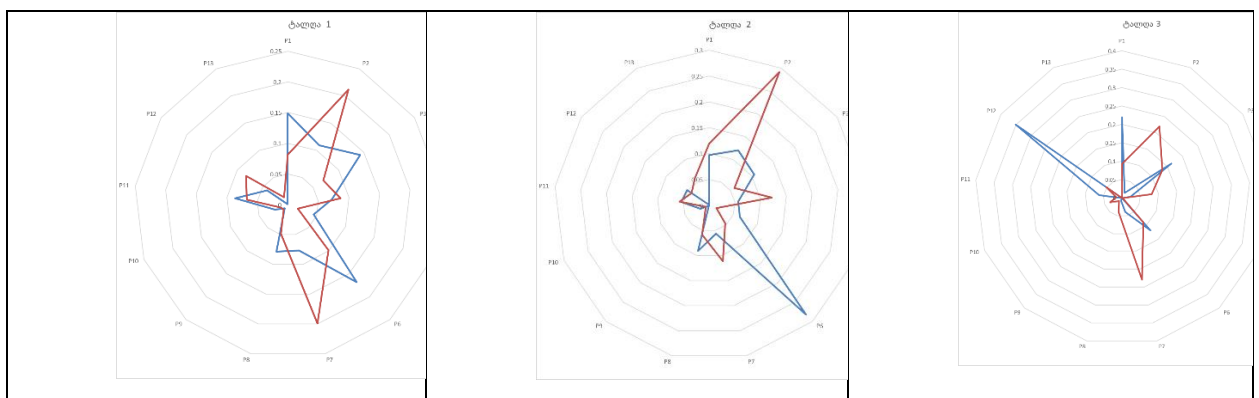
სამედიცინო მარკერების გამოყენების ჰელინგერის დისტანცია ქართულ და ინგლისურენოვან დისკურსებს შორის (I ტალღა, II ტალღა, III ტალღა).

კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებულ ქართულ და ინგლისურენოვან დისკურსებს შორის ყველაზე დიდი დისტანცია დაფიქსირდა პანდემიის მეორე ტალღის ფაზაში, სადაც მაჩვენებელმა 0.1536 შეადგინა. აღნიშნული დისტანცია განპირობებული იყო კონცეპტუალური აქცენტების მკვეთრი განსხვავებით:

ინგლისური დისკურსის მთავარი თემატიკა „ვაქცინის შექმნა“ და „მასობრივი ვაქცინაციის“ მოლოდინი იყო, რაც გლობალური სამეცნიერო პროგრესისა და ტექნოლოგიური გამოსავლის პერსპექტივას ასახავდა. ვაქცინის შექმნის შესაძლებლობის არარსებობის პირობებში, ქართველ სპიკერთა დისკურსული სტრატეგია კი კონცენტრირებული იყო არსებული რესურსების ოპტიმიზაციაზე. კერძოდ, სამედიცინო პერსონალის, როგორც კრიზისის მართვის მთავარი რგოლის, როლის ხაზგასმასა და საზოგადოებრივი პასუხისმგებლობის მობილიზებაზე, რაც ერთადერთ ეფექტურ გამოსავლად აღიქმებოდა.

პოლიტიკური მარკერები	I ტალღა	II ტალღა	III ტალღა
I ტალღა	0.2296	0.2938	0.2693
II ტალღა	0.2938	0.3448	0.3199
III ტალღა	0.2693	0.3199	0.4756

კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული ქართული და ინგლისურენოვანი დისკურსების პოლიტიკური მარკერების ჰელინგერის ანალიზის შედეგად იკვეთება, რომ პოლიტიკურ დისკურსში ქართულსა და ინგლისურენოვან სივრცეებს შორის განსხვავება ტალღიდან ტალღამდე მზარდია. ეს მიუთითებს იმაზე, რომ მიუხედავად საწყისი ეტაპის მსგავსებისა, პოლიტიკური ნარატივები ეროვნული პოლიტიკური კონტექსტის შესაბამისად განვითარდა ორივე ქვეყანაში, რაც განსაკუთრებით მკვეთრად აისახა მესამე ტალღაში.

პოლიტიკური მარკერების გამოყენების ჰელინგერის დისტანცია ქართულ და ინგლისურენოვან დისკურსებს შორის (I ტალღა, II ტალღა, III ტალღა)

ჰელინგერის ანალიზმა აჩვენა, რომ პოლიტიკური დისკურსის მარკერებს შორის ყველაზე მცირე დისკურსული დისტანცია (0.2297) დაფიქსირდა პანდემიის პირველი ტალღის პერიოდში, რაც პოლიტიკური დისკურსის მარკერების გამოყენების თვალსაზრისით ყველაზე ნაკლებ განსხვავებას ნიშნავს. მსგავსად სამედიცინო დისკურსის მარკერებისა, პირველი ტალღის პერიოდში პოლიტიკური დისკურსის მარკერების გამოყენება შედარებით ჰარმონიზებულია - ორივე მხარე იყენებს პასუხისმგებლობის საერთო ენის მექანიზმებს, აპელირებს ეროვნულ ერთობაზე და ცდილობს სიტუაციის აბსოლუტური კონტროლის დემონსტრირებას.

ყველაზე მაღალი დისტანცია პოლიტიკური დისკურსის მარკერებს შორის ფიქსირდება პანდემიის მესამე ტალღის განმავლობაში (0.4756), რაც ასახავს პოლიტიკური კონტექსტით განპირობებული დისკურსის ცვლილებას. აშშ-ში ძლიერდება პოლიტიკური აქტივობა მოახლოებული საპრეზიდენტო არჩევნების გავლენით, საქართველოში კი მკაცრდება ორატორული კონტროლის ფორმები, რასაც ამტკიცებს პანდემიის მომდევნო ეტაპზე პრესკონფერენციების რაოდენობის მინიმუმამდე შემცირება და ბრიფინგით ჩანაცვლება.

კვლევის ძირითადი შედეგები და დასკვნები

• კოვიდპანდემიის სამედიცინო დისკურსის ჰიბრიდული ბუნება

პანდემიასთან დაკავშირებული სამედიცინო დისკურსის ანალიზმა ცხადყო, რომ აღნიშნული საკომუნიკაციო სივრცე ჰიბრიდულ ხასიათს ატარებს. მასში იკვეთება სამედიცინო და პოლიტიკური დისკურსების მკაფიო სინთეზი, რაც განპირობებულია სამედიცინო ინფორმაციისა და სახელმწიფოებრივი გადაწყვეტილებების ურთიერთდამოკიდებულებით. პანდემიის პერიოდის დისკურსი წარმოადგენს სპეციფიკურ სოციოლინგვისტურ მოცემულობას, სადაც სამედიცინო ავტორიტეტი და პოლიტიკური ძალაუფლება ერთიან ნარატივშია შერწყმული, რაც მმართველობითი პროცესების ლეგიტიმაციას ემსახურება.

• კულტურულად განპირობებული სტრატეგიები: ემოცია vs რაციონალურობა

ენობრივი რეალიზაციის ჭრილში გამოიკვეთა ორი საპირისპირო პარადიგმა, რაც ასახავს საზოგადოებებში ღრმად დამკვიდრებულ კულტურულ აღქმებს:

- ქართულენოვან დისკურსში პრიორიტეტულია ემოციურ-მორალური მობილიზება, რაც ემსახურება სოციალური სოლიდარობისა და ერთიანობის განმტკიცებას. შერჩეული ლინგვისტური სტრუქტურები ორიენტირებულია კოლექტიური პასუხისმგებლობის მოდელზე.
- ინგლისურენოვან დისკურსში აქცენტი გადატანილია პერსონალური არჩევანისა და რაციონალური ქმედების მნიშვნელობაზე. ეს მოდელი ორიენტირებულია ინდივიდუალური პასუხისმგებლობის მყისიერ ამოქმედებაზე, სადაც ემოციური დამაბულობა ჩანაცვლებულია პრაგმატული შედეგების წარმოჩენით.

• **პოლიტიკური დისკურსის მარკერები და სტრატეგიები**

პოლიტიკური მართვის კონტექსტში გამოიკვეთა მკვეთრი ფუნქციური დიფერენცია:

- **პასუხისმგებლობის გადანაწილება:** ინგლისურენოვანი პოლიტიკური რიტორიკა ხშირად მიმართავს პასუხისმგებლობის გარე სუბიექტებზე (სხვა ქვეყნები, საერთაშორისო ორგანიზაციები) დაკისრებას აგრესიული, ბრალდებითი ფორმულებით. ქართულენოვანი რიტორიკა კი ავლენს პასუხისმგებლობის შერბილებულ გადანაწილებას შიდა ობიექტებზე (უწყებები, საზოგადოებრივი ქცევა), სადაც ბრალდებები ფორმულირებულია ნეიტრალური, ბიუროკრატიული ტონით.
- **დაპირებები და ეფექტურობა:** ქართულ სივრცეში საკუთარი ეფექტურობის რეპრეზენტაცია ეფუძნება „გმირულ პარადიგმას“ და პატერნალისტურ მენტალიტეტს, რაც ხაზს უსვამს სახელმწიფოს მზრუნველობით როლს. ინგლისურენოვან დისკურსში კი აქცენტი კეთდება ინსტიტუციურ გამჭვირვალობაზე, ანგარიშვალდებულებასა და კონკრეტულ ქმედებებზე, სადაც წარმატება გააზრებულია, როგორც ინდივიდუალური პროფესიული შრომის შედეგი.
- **გარე წყაროები:** სხვა ქვეყნების მაგალითების მოყვანა ქართულ დისკურსში პრევენციული და საგანმანათლებლო დანიშნულებისაა, ხოლო

ინგლისურენოვანში - პოლიტიკური ინსტრუმენტია საკუთარი მართვის მოდელის უპირატესობის დასამტკიცებლად.

- **სამედიცინო მარკერები და რეკომენდაციების გაცემის ენა**

სამედიცინო რეკომენდაციების გაცემის სტრატეგია ავლენს მკვეთრ ფუნქციურ სხვაობას:

- ქართულენოვან სივრცეში დომინირებს მაღალი დისკურსული სიმკვრივე და ტექნიკური რეგისტრი, რაც პროფესიული ავტორიტეტის გამყარებას ემსახურება. რეკომენდაციები ხშირად ეფუძნება თანაგრძნობას, იყენებს არაპირდაპირ ფორმულირებებსა და მორალურ ჩარჩოს.
- ინგლისურენოვან კონტექსტში იკვეთება ტექნიკურ ლექსიკაზე ნაკლები დამოკიდებულება, რაც ემსახურება ინფორმაციის მაქსიმალურ ხელმისაწვდომობასა და მოქალაქეთა მიერ რაციონალური გადაწყვეტილებების მიღების ხელშეწყობას. აქცენტი გადატანილია ინსტრუქციების სიზუსტეზე.

- **ტროპული მეტყველება**

ენობრივი გადატანის მექანიზმები კრიზისის მართვის კულტურულად სპეციფიკურ მიდგომებს ასახავს:

- **მეტაფორა:** ორივე დისკურსი იყენებს „ომის“ პარადიგმას, თუმცა ქართულ სივრცეში აქცენტი კეთდება ინდივიდუალურ მსხვერპლსა და პერსონალურ გმირობაზე, ხოლო ინგლისურენოვანში პანდემია გააზრებულია, როგორც მართვადი „გზა“, რაც ამცირებს ფსიქოლოგიურ წნეხს.
- **მეტონიმია:** ქართულენოვან სივრცეში ფოკუსირებულია ავტორიტეტულ და კოლექტივისტურ სიმბოლოებზე (იერარქიული წესრიგი), ხოლო ინგლისურენოვანში ასახავს დეცენტრალიზებულ და ინდივიდუალისტურ პარადიგმას.
- **ეფემიზმი:** ორივე გარემოში ეფემიზმი ფუნქციონირებს როგორც ენობრივი ბარიერი ფსიქოლოგიური დაძაბულობის ნეიტრალიზებისთვის. ქართულ რიტორიკაში დომინანტურია ემოციურ-სოლიდარული მიდგომა, ხოლო ინგლისურენოვანში - რაციონალურ-ფუნქციური ნარატივი.

- **რიტორიკული ინსტრუმენტები**

რიტორიკული ფიგურები ემსახურება გზავნილის სტრუქტურირებას და ემოციურ ზემოქმედებას:

➤ **ზედსართავი სახელების დინამიკა:** ქართულენოვან დისკურსში ზედსართავ სახელთა მაღალი სიხშირე მიუთითებს ემოციურად დატვირთულ რიტორიკაზე, რომელიც მოქნილად ერგება პანდემიურ ტალღებს (მობილიზაციური ნეგატიური ლექსიკა - პიკისას და დამამშვიდებელი პოზიტიური ლექსიკა - სტაბილიზაციისას). ინგლისურენოვან დისკურსში კი ზედსართავების ზომიერი გამოყენება ქმნის დისტანციურ, ნეიტრალურ ჩარჩოს, სადაც დომინანტურია დადებითი კონოტაციები მხარდაჭერისა და ოპტიმისტური ტონის შესანარჩუნებლად.

➤ **პათოსი:** ქართული დისკურსი ხასიათდება მაღალი ემოციური ინტენსივობითა და დრამატიზებით. ინგლისურენოვანი კი ორიენტირებულია რაციონალურ პათოსზე, სადაც ემოციური დისტანცირება პოლიტიკური პროცესების მართვადობის დემონსტრირებას ემსახურება.

➤ **პარალელური კონსტრუქციები:** ქართულ ენაში პარალელიზმი ხაზს უსვამს შრომის მასშტაბსა და ადმინისტრაციულ ეფექტიანობას, ინგლისურში კი ემსახურება სლოგანური ფორმულირებების შექმნასა და გზავნილის გამარტივებას.

➤ **„სამთა წესი“ (Rule of Three):** ქართულენოვან დისკურსში იგი ეფუძნება ბიუროკრატიულ სიზუსტეს და მართვის სისტემურობას, ინგლისურენოვანში კი ფუნქციონირებს, როგორც ემოციური მობილიზაციისა და მყისიერი რეაგირების მექანიზმი.

- **დისკურსის განვითარების დინამიკა (ჰელინგერის ანალიზი)**

სამედიცინო და პოლიტიკური მარკერების ჰელინგერის ანალიზმა გამოავლინა დინამიკური განვითარების სამი ფაზა:

➤ **პირველი ტალღა:** ორივე დისკურსში შეინიშნება უნივერსალურობა და სინქრონიულობა, რაც გამოწვეული იყო საერთო სამედიცინო რეკომენდაციებით.

➤ **მეორე ტალღა:** ფიქსირდება დისტანციის მკვეთრი ზრდა (დივერგენცია). კულტურულმა და შიდა პოლიტიკურმა ფაქტორებმა გამოკვეთა სპეციფიკური, ეროვნული რიტორიკული მოდელები.

➤ **მესამე ტალღა:** სამედიცინო ნაწილში დისტანცია შემცირდა (ნორმალიზაცია გლობალური სტანდარტების გამო), თუმცა პოლიტიკურ რიტორიკაში იგი კიდევ უფრო იზრდება, რაც ადასტურებს, რომ კრიზისის ხანგრძლივმა ხასიათმა პოლიტიკური პრიორიტეტების საბოლოო დიფერენციაცია გამოიწვია.

სადისერტაციო ნაშრომის ძირითადი დებულებები აისახა შემდეგ პუბლიკაციებში:

1. გორამე, თ., & გვარიშვილი, ზ. (2023). COVID-19-თან დაკავშირებული დისკურსის ჟანრობრივი ანალიზი. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*, 4(40). doi: 10.31435/rsglobal_ijitss/30122023/8094;
2. გორამე, თ., & გვარიშვილი, ზ. (2023). COVID-19-ის ასახვა ქართულ და ამერიკულ დისკურსსა და კულტურაში. *ფილოლოგიური კვლევები* (Online ISSN: 2667-9612), (VII), 173–183;
3. გორამე, თ., & გვარიშვილი, ზ. (2025). ინსტიტუციური სტრატეგია რეალურ დროში რეაგირების წინააღმდეგ: დისკურსული მოდელები COVID-19-ის პრესკონფერენციებზე. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*, 1(45). [https://doi.org/10.31435/ijitss.1\(45\).2025.3257](https://doi.org/10.31435/ijitss.1(45).2025.3257)
4. გორამე, თ. (2023, 14 აპრილი). *COVID-19-თან დაკავშირებული დისკურსი: ჟანრობრივი ანალიზი* [მოხსენება]. მე-12 საერთაშორისო სიმპოზიუმი „ინტერკონტინენტური დიალოგი ფრაზეოლოგიაზე:“ კრეატიულობა, ინტერდისკურსულობა, მულტიმოდალურობა - ლექსიკა, ფრაზეოლოგია და მის ფარგლებს მიღმა, ბიალისტოკი–სლავონსკი ბროდი.